

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 157 (9036) CÜMƏ AXŞAMI, 28 iyul 2022-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

İqtisadi müstəqilliyin uğur formulu

Azərbaycanın maliyyə imkanlarının artması İlham Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının reallaşması üçün zəmin yaradır

İnsan amili həmişə prioritetdir

Vətəndaş məmnuniyyəti Azərbaycanda dövlət siyasətinin mərkəzində dayanır

Bir neçə gün öncə Prezident İlham Əliyev Masallı, Lerik və Göygöl rayon icra hakimiyyətlərinin yeni başçılarını vəzifələrinə təyin olunmaları ilə əlaqədar qəbul edərək olduqca mühüm tapşırıq və tövsiyələrini verdi.

Dövlət başçısının tapşırıqlarından biri yeni başçıların insanlarla təmasları barədə oldu: "Siz daim insanlarla təmasda olmalısınız. Bütün kəndlərdə olmalısınız, kənd camaatının qayğıları ilə yaşamalısınız, onları narahat edən problemləri onların dilindən eşitməlisiniz və imkan daxilində bu problemləri həll etməlisiniz. Nəyə gücünüz çatırsa, rayon daxilində həll etməlisiniz".

Prezident nümunəsi

Əsl siyasi lider dövlət və cəmiyyət həyatı üçün istənilən neqativ meyillərə qarşı vaxtında adekvat tədbirlər həyata keçirir, istənilən situasiyada xalqın yanında olur, hər bir vətəndaşın mənafehinə cavab verən qərarlar qəbul edir. Çünki cəmiyyətin tərəqqisi ilə yanaşı, sosial həmrəyliyi təmin edən əsas şərtlərdən biri vətəndaşı düşündürən problemlərin vaxtında həll edilməsi, hər bir insanın dövlət strukturlarına olan müraciətlərinə çevik və ədalətli münasibətin ortaya qoyulmasıdır. Ələlxüsus söhbət sosial dövlətdən, sosial cəmiyyətdən gedirsə, burada vətəndaşı narahat edən məsələlərə daha diqqətlə yanaşılması olduqca vacibdir. Çünki məhz bu kimi məsələlərin kökündə insanların dövlət orqanlarına inamının və etimadının formalaşması dayanır.

Bütün bunlar ilk gündən Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqət yetirdiyi məsələlərdən biri olub. Azərbaycanın inkişaf yoluna çıxarmaqla bölgənin liderinə və qalib dövlətə çevirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərlik fəaliyyətini nəzərdən keçirdikdə, onun bu tələblərə cavab verən alternativsiz siyasi lider olduğu bir daha qabarıq görünür. Dövlət başçısı ötən 19 ildə cəmiyyəti narahat edən problemlərə daim böyük həssaslıqla yanaşmışdır.

İlham Əliyevin fəaliyyətində diqqəti çəkən üstün məqamlardan biri onun hər zaman vətəndaşların mənafehinə ön plana çəkəməsidir.

Qlobal iqtisadiyyatın üzləşdiyi ağır sınaq illərinin ardından əksər ölkələr yeni inkişaf strategiyalarını postböhran dövrünün çağırışlarına uyğun müəyyənləşdirirlər.

Ekspertlər 2022-ci ili dünya iqtisadiyyatının tənəzzüldən çıxaraq bərpa dövrünə keçdiyi kimi səciyyələndirərsələr də, görünən odur ki, iqtisadi böhran bu gün də davam etməkdədir. Məhz bu səbəbdən də böyük dövlətlər bütün addımları yeni reallıqlara uyğun atırlar.

Dünyanın bir parçası olan və İkinci Qarabağ müharibəsindən şanlı zəfərlə çıxan Azərbaycan da gələcək inkişaf strategiyasını dövrün tələblərinə uyğun müəyyənləşdirir.

Qəbul etdiyi uzaqgörən qərarları ilə Azərbaycanı bütün böhran-

lardan üzün çıxaran İlham Əliyevin müəllifi olduğu "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" inkişaf strategiyasında nəzərdə tutulan layihələrin, proqramların uğurlu icrası nəticəsində ölkəmizin maliyyə imkanları artıb. Belə bir dövrdə maliyyə imkanlarının artması isə onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan bundan sonra da öz gücünə, öz hesabına qarşıya qoyulan hədəfləri uğurla reallaşdırmağa biləcəkdir.

Böhran fonunda artan sosial-iqtisadi göstəricilər

Hazırda Azərbaycan regionun ən sürətlə inkişaf edən güdrətli dövlətdir. Ötən illər ərzində respublikamızın bə-

lələrinin inkişafı istiqamətində həyata keçirilən layihələrin uğurlu göstəriciləri, yaranan mənzərə hər bir ölkə üçün nümunə ola bilər. Ölkəmizin maliyyə imkanlarının artması isə onu deməyə əsas verir ki, qarşıdakı dövrdə də regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramları ilə uğurla icra olunacaq.

İlham Əliyevin sosial-iqtisadi islahatları, qəbul etdiyi müdərək qərarları sayəsində ölkə iqtisadiyyatındakı artım tempi rəqəmlərdə də öz əksini tapır və bu da görülən işlərin təsdiqi hesab olunur. Qlobal böhran fonunda Azərbaycanın müxtəlif sahələr üzrə əldə etdiyi uğurlu göstəricilərə nəzər yetirsək, bunu aydın şəkildə görə bilərik.

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV - ZAMANI QABAQLAYAN LİDER

Axına qarşı dayanan lider

Dünyanın gündəmi pandemiya, enerji, ərzaq, sosial, siyasi və maliyyə böhranı, hətta iri hərbi-siyasi birliklərin qarşılıqlı mübarizəsi olduğu halda, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizdə dayanıqlı inkişaf davam edir. Pandemiya əvvəlində az təsirən ölkə olaraq Azərbaycan hom də postpandemiya dövründə müqayisəli üstünlüyünü saxlayır və 44 günlük müharibədəki qələbəsindən sonra yenidən şəkillənən geosiyasi və geoiktisadi reallıqda özünü daha rahat hiss edir. İqtisadi tsikllər nəzəriyyəsinə görə, dünya iqtisadiyyatında resessiya yaxınlaşdığı halda, Azərbaycanda iqtisadi artımın sürətlənməsi bir növ böyük axına qarşı getmək deməkdir. Prezident İlham Əliyevin iqtisadi siyasətinin üstünlüyü ondadır ki, böyük axına qarşı dayanaraq daxili imkanlar hesabına iqtisadi inkişafı təmin edir.

Müstəqilliyin iqtisadi əsasları

Tələtlərlə dolu dünyamızda, xüsusən də müəkkəb bölgəmizdə Azərbaycanın sabit və davamlı inkişafı ilk növbədə Prezident İlham Əliyevin xarici və daxili siyasətdə idarəetmə ustalığı və uzaqgörənliyinə əsaslanır.

Yüksək diqqət və qayğı nümunəsi

Vətən uğrunda canını fəda etmiş şəhidlərin ailələrinə, əllillərə və müharibə veteranlarına hərtərəfli sosial dəstək göstərilir

"...Mənə arxalana bilərsiniz. Bizim qəhrəman döyüşçülərimiz gələcək həyatda da daim mənim nəzarətim altında olacaqlar".

Bəşəri bələdən özünüzü qoruyun

Bunun üçün müəyyənləşdirilmiş qaydalara əməl edin

COVID-19 virusu hələ də bəşəriyyəti ciddi şəkildə təhdid edən problem olaraq qalır. Pandemiya ilə qlobal səviyyədə mübarizəyə rəğmən, infeksiyanın qarşısını tamamilə almaq mümkün olmayıb. İtaliya Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə, iyulun 26-da ölkədə 253 nəfər koronavirus qurbanı olub. Bu, 2022-ci il fevralın 22-dən bəri qeydə alınan ən yüksək göstəricidir. İtaliyada COVID-19 qurbanlarının sayı isə ümumilikdə 171 min 232-yə yüksəlib.

Ermənistan sosial-iqtisadi fəlakətə yuvarlanır

Məğlub ölkənin silahlı qüvvələrində isə qeyri-döyüş şəraitində yaşanan itkilərin sayı durmadan artır

Postmüharibə dövründə Ermənistan silahlı qüvvələrində yaranan xaos vəziyyətin miqyası gündən-günə genişlənməkdədir. Yaranmış durumun kifayət qədər ağır və təhlükəli olması Ermənistanın özündə də açıq etiraf edilir. Bu günlərdə müxalifətin təşkil etdiyi mitinglərdə qeyd olunur ki, orduda da qeyri-döyüş şəraitində yaşanan itkilərin sayı sürətlə çoxalmaqdadır.

Bütün bunlar Ermənistan ordusunda nizamnamədən kənar hərəkətlərin və digər qanunsuzluqların məntiqi nəticəsidir. Hesab edilir ki, Müdafiə Nazirliyinin başında duran şəxslər daha çox şəxsi mənfəətlərini güddüklərindən Ermənistan ordusunun məhv olma prosesi onlar üçün hansısa bir əhəmiyyət daşıyır.

Avropa İttifaqı ölkələri kompromis sazişi təsdiqlədilər

Təşkilata üzv dövlətlər qazdan asılılığı 15 faiz azaltmaq barədə razılığa gəliblər

Dünən Avropa İttifaqı ölkələrinin energetika nazirləri qazdan istifadənin könüllü azaldılmasına dair kompromis sazişi təsdiqləyiblər. Söhbət bu ilin avqustundan gələn ilin mart ayına qədər qazdan asılılığın 15 faiz azaldılmasından gedir, baxmayaraq ki, bəzi ölkələr üçün razılığa nəticədə daha az koskin azalma nəzərdə tutur.

Bununla bağlı təşkilatın bəyanatında deyilir: "Aİ-nin enerji təchizatının təhlükəsizliyini yaxşılaşdırmaq üçün üzv ölkələr qışda təbii qaza olan tələbatı könüllü olaraq 15 faiz azaltmaq barədə siyasi razılığa əldə ediblər. Qaza tələbatının azaldılmasının məqsədi Rusiyadan qaz nəqlində mümkün fasilələrdir".

Məqsəd məlum, hədəf bəli

İnvestisiya fəaliyyəti haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Bu Qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci, 10-cu, 11-ci, 13-cü və 26-cı bəndlərinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında investisiya fəaliyyətinin hüquqi və iqtisadi əsaslarını müəyyən edir, investorların hüquqlarının və qanuni maraqlarının qorunmasına təminat verir.

1-ci fəsil Ümumi müddəalar

Maddə 1. Bu Qanunda istifadə olunan anlayışlar

1.1. Bu Qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.1.1. **investisiya fəaliyyəti** – investorların Azərbaycan Respublikasının ərazisində investisiya qoyuluşu ilə bağlı olan hərəkətlərinin məcmusu;

1.1.2. **investisiya** – gəlir əldə etmək məqsədilə sahibkarlıq fəaliyyəti obyektinə qoyulan pul vəsaitləri, qiymətli kağızlar, digər əmlak, o cümlədən əmlak hüquqları və pul dəyəri olan digər hüquqlar;

1.1.3. **investor** – Azərbaycan Respublikasının ərazisində investisiya fəaliyyətini həyata keçirən yerli və xarici investor;

1.1.4. **yerli investor** – investisiya fəaliyyətini həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı və Azərbaycan Respublikasının hüquqi şəxsi;

1.1.5. **xarici investor** – investisiya fəaliyyətini həyata keçirən öcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər və onların filial və nümayəndəlikləri, beynəlxalq təşkilatlar, habelə xarici dövlət;

1.1.6. **investisiya layihəsi** – investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün investisiya qoyuluşunu və onun icrasını şərtləndirən tədbirlərin məcmusu.

1.2. Bu Qanunda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş mənaları ifadə edir.

Maddə 2. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində qanunvericilik

Investisiya fəaliyyəti sahəsində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərfədar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən, bu Qanundan və digər normativ hüquqi aktlardan ibarətdir.

Maddə 3. Bu Qanunun tətbiq dairəsi

3.1. Bu Qanun yerli və xarici investorlar tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ərazisində həyata keçirilən investisiya fəaliyyətinə şamil edilir.

3.2. Bu Qanunun 9-cu maddəsi nəzərə alınmaqla, investisiya qoyulması investorumun müstəsna hüququdur və qanunla qorunur.

3.3. Ələt azad iqtisadi zonasında investisiya fəaliyyəti "Ələt azad iqtisadi zonası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq tətbiqlənir.

3.4. Dövlət qurumları tərəfindən həyata keçirilən investisiya fəaliyyəti bu Qanunun tələbləri nəzərə alınmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) təsdiq etdiyi qayda-yay uyğun olaraq tətbiqlənir.

Maddə 4. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət tənzimlənməsinin əsas prinsipləri

4.1. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət tənzimlənməsi aşağıdakı prinsiplər əsasında həyata keçirilir:

4.1.1. mülkiyyətin toxunulmazlığı;

4.1.2. qanunçuluq;

4.1.3. insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının qorunması və təmin edilməsi;

4.1.4. konfidensial məlumatların qorunması.

Maddə 5. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin məqsədi və əsas istiqamətləri

5.1. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin əsas məqsədi yerli və xarici investisiyalar hesabına dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsindən, rəqabətqabiliyyəti istehsal və xidmət sahələrinin inkişaf etdirilməsindən, iqtisadiyyatda yeni texnologiyaların, innovasiyaların tətbiq olunmasından ibarətdir.

5.2. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri aşağıdakılardır:

5.2.1. əlverişli investisiya mühitinin formalaşdırılması, o cümlədən azad rəqabət mühitinin gücləndirilməsi;

5.2.2. investorların hüquqlarının və qanuni mənafeələrinin, habelə investisiyaların qorunması;

5.2.3. investitorlara investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi zamanı bərabər imkanların yaradılması;

5.2.4. investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi şərtlərinin sabitliyinin təmin edilməsi;

5.2.5. dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi, restrukturizasiyası və sağlamlaşdırılması;

5.2.6. iqtisadiyyatın prioritet sahələrində investisiya layihələrinin dəstəklənməsi;

5.2.7. investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı investitorlara göstərilən xidmətlərin rəqəmsallaşdırılması və "bir pəncərə" prinsipi əsasında göstərilməsi.

Maddə 6. İnvestisiya fəaliyyətinin təşviqi

6.1. Dövlət investisiya fəaliyyətinin təşviqi məqsədilə aşağıdakı tədbirləri həyata keçirir:

6.1.1. vergi və digər dövlət ödənişləri üzrə güzəştlərin müəyyən edilməsi;

6.1.2. güzəştli şərtlərlə kreditlərin verilməsi;

6.1.3. xüsusi iqtisadi zonaların, sənaye parklarının və digər rejimli zonaların yaradılması;

6.1.4. dövlət-özel tərəfdaşlığı mexanizminin genişləndirilməsi;

6.1.5. yerli və xarici investitorlara Azərbaycan Respublikasının investisiya potensialı, habelə investisiya fəaliyyətini tənzimləyən Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları, investisiya layihələri və potensial tərəfdaşlar barədə onlayn platformalar vasitəsilə məsləhət və məlumatların verilməsi, bu sahədə müvafiq tədbirlərin təşkilini;

6.1.6. investisiya fəaliyyətinin təşviqi məqsədini daşıyan digər tədbirlər.

Maddə 7. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində prioritetlər

7.1. İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində aşağıdakı investisiya layihələri üzrə bu Qanunun 6-cı maddəsində nəzərdə tutulan investisiya təşviqi tədbirlərinə üstünlük verilir:

7.1.1. iqtisadiyyatın texnoloji tutumunu artıran, innovasiyaların tətbiqinə və inkişafına yönələn investisiya layihələri;

7.1.2. ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqinə əsaslanan, ətraf mühitin sağlamlaşdırılmasını, təbii sərvətlərdən səmərəli istifadəni nəzərdə tutan investisiya layihələri;

7.1.3. əhəlinin sağlam həyat tərzinin inkişafını dəstəkləyən investisiya layihələri;

7.1.4. sosial infrastrukturun və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin inkişafına yönələn investisiya layihələri;

7.1.5. müasir tələblərə uyğun bilik və bacarıqların formalaşmasını şərtləndirən investisiya layihələri;

7.1.6. regionların inkişafını dəstəkləyən investisiya layihələri.

Maddə 8. İnvestisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi formaları

8.1. İnvestisiya fəaliyyəti aşağıdakı formalarda həyata keçirilə bilər:

8.1.1. hüquqi şəxslərin yaradılması və yenidən təşkili;

8.1.2. hüquqi şəxslərdə iştirak paylarının (səhmlərin) əldə edilməsi;

8.1.3. xarici hüquqi şəxsin Azərbaycan Respublikasında filial və nümayəndəliyinin təşkili;

8.1.4. fərdi sahibkarlıq;

8.1.5. investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair müqavilənin bağlanması;

8.1.6. əmlakın, o cümlədən əmlak hüquqlarının və pul dəyəri olan digər hüquqların əldə edilməsi;

8.1.7. bu Qanunun 2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş normativ hüquqi aktlarda qadağan olunmayan digər formalar.

Maddə 9. İnvestisiya fəaliyyətinin xüsusiyyətləri

İnvestisiya fəaliyyəti sahəsində bu Qanunun 2-ci maddəsində nəzərdə tutulan qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınmaqla, bütün sahibkarlıq fəaliyyəti obyektlərinə investisiya qoyuluşuna yol verilir.

2-ci fəsil İnvestorların hüquqları və vəzifələri

Maddə 10. İnvestorların hüquqları

10.1. İnvestorlar aşağıdakı hüquqlara malikdirlər:

10.1.1. investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi formasını, investisiyanın həcmi, sahibkarlıq fəaliyyəti sahəsini və formasını sərbəst müəyyənəlməsi;

10.1.2. investisiya fəaliyyətinin qanunla qadağan edilməyən maliyyələşmə mənbələrinə sərbəst müəyyənəlməsi;

10.1.3. bu Qanunun tələbləri və investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair müqavilənin şərtləri nəzərə alınmaqla, istənilən vaxt investisiya fəaliyyətini dayandırmaq və ya ona xitam vermək;

10.1.4. investisiya fəaliyyətdən əldə etdiyi gəlirlərə, istehsal etdiyi mallara, gördüyü işlərə və göstərdiyi xidmətlərə, əmlakla, o cümlədən əmlak hüquqlarına və pul dəyəri olan digər hüquqlara malik olmaq;

10.1.5. investisiya fəaliyyətdən əldə etdiyi gəlirləri yenidən investisiya etmək;

10.1.6. xarici investitorlara münasibətdə bu Qanunun 14-cü maddəsinə uyğun olaraq, investisiya fəaliyyətdən əldə edilən gəlirlərin və digər vəsaitlərin vergiləri və digər dövlət ödənişlərini ödədikdən sonra "Valyuta tənzimi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə və investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair müqaviləyə uyğun olaraq sərbəst dönröl valyutada və ya digər formada xarici ölkəyə köçürmək;

10.1.7. dövlət əmlakının özəlləşdirilməsində iştirak etmək;

10.1.8. dövlət orqanlarından (qurumlarından), yerli özünüidarəetmə orqanlarından investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan və açıqlanması qanunla qadağan edilməyən məlumatlar əldə etmək;

10.1.9. bu Qanunda və investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsində dair müqavilədə nəzərdə tutulan digər hüquqları həyata keçirmək.

Maddə 11. İnvestorların vəzifələri

11.1. İnvestorların vəzifələri aşağıdakılardır:

11.1.1. lisenziya və ya icazə alınması tələb olunan fəaliyyət növlərini "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq həyata keçirmək;

11.1.2. qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və digər dövlət ödənişlərini öməliyyatların həyata keçirildiyi vaxt qüvvədə olan qanunlarla uyğun olaraq ödəmək;

11.1.3. əhəlinin həyat və sağlamlığının, ətraf mühitin, tarixi və mədəniyyət abidələrinin qorunması, səhərsalma və tikinti sahələrində, əmək qanunvericiliyinin tələblərinə, texniki təhlükəsizlik, malların (işlərin, xidmətlərin) təhlükəsizliyi, yanğın və radiasiya təhlükəsizliyi, habelə dövlət təhlükəsizliyi sahəsində məcburi tələblərə əməl etmək;

11.1.4. haqsız rəqabətə yol verməmək, habelə digər şəxslərin qanunla qorunan hüquq və mənafeələrinə ziyan vurmamaq;

11.1.5. bu Qanunda və investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair müqavilədə nəzərdə tutulan digər vəzifələrə əməl etmək.

11.2. İnvestorların üzərində Azərbaycan Respublikasının qanunlarında nəzərdə tutulmayan vəzifələrin qoyulması qadağandır.

3-cü fəsil İnvestisiya fəaliyyətinə dövlət tərəfindən verilən təminatlar

Maddə 12. İnvestorlara və onların investisiyalarına tətbiq olunan rejim

12.1. Dövlət tərəfindən investorların bu Qanunla nəzərdə tutulmuş hüquq və azadlıqlarının qorunmasına təminat verilir, investitorlara və onların investisiyalarına qarşı əsassız və ayrı-seçkilik yaradan mənasibət, hədə-qorxu, təqib və zorakılıq qadağan edilir.

12.2. Bu Qanunun 9-cu maddəsi nəzərə alınmaqla, oxşar vəziyyətlərdə xarici investitorlara və onların investisiyalarına yerli investitorlara və onların investisiyalarına tətbiq edilən rejimdən az əlverişli olmayan rejim (milli rejim) tətbiq edilir.

12.3. Bu Qanunun 9-cu maddəsi nəzərə alınmaqla, oxşar vəziyyətlərdə bir xarici investora və onun investisiyasına digər xarici investitorlara və onların investisiyalarına tətbiq edilən rejimdən az əlverişli olmayan rejim (ən əlverişli rejim) tətbiq edilir.

12.4. Bu Qanunun 12.2-ci və 12.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan rejimlərin tətbiqi ayrı-seçkiliyə yol verməməsi və qərəzli tədbirlərdə iştirak etməməsi şərtlə insanları həyat və sağlamlığına, ətraf mühitin, ictimai əsasıyın, o cümlədən mühüm təhlükə yarandıqı hallarda dövlətin təhlükəsizliyinin və iqtisadi maraqlarının qorunması sahəsində Azərbaycan Respublikasının qanunlarının tətbiqinə xələl gətirmir.

Maddə 13. Milliləşdirmə və investisiyanın dövlət tərəfindən alınmasına qarşı təminat

13.1. İnvestisiyanın dövlət ehtiyacı üçün alınması, habelə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 209-cu maddəsi ilə nəzərdə tutulan rəkvizitsiya istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının ərazisində investisiyanın və investisiya qoyuluşunun investorumun razılığı olmadan alınmasına və milliləşdirilməsinə yol verilmir.

13.2. İnvestisiyanın milliləşdirilməsi və dövlət tərəfindən alınması zamanı ayrı-seçkiliyə yol verilmir.

13.3. Milliləşdirmə və investisiyanın dövlət tərəfindən alınması əvəzində investitorlara "Torpəqlər dövlət ehtiyacı üçün alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq bu Qanunun 13.4-cü maddəsi nəzərə alınmaqla kompensasiya ödənilir.

13.4. Bu Qanunun 13.3-cü maddəsinə uyğun olaraq ödəniləcək kompensasiya investisiyanın milliləşdirilməsi və ya döv-

lət tərəfindən alınmasından və ya bunların ictimaiyyətə məlum olmasından (hansı daha tez baş verərsə) sonra bilavasitə əvvəlki vaxtda investisiyanın ədalətli bazar dəyərinə uyğun müəyyən olunur və gecikdirilmədən xarici investisiya üçün sərbəst dönröl valyutada, yerli investisiya üçün isə investisiyanın qoyulduğu valyutada ödənilir.

Maddə 14. İnvestisiya gəlirlərinin köçürülməsinə dair təminatlar

14.1. Bu Qanunun 14.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, investisiya gəlirlərinin "Valyuta tənzimi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq sərbəst dönröl valyutada Azərbaycan Respublikasından xaricə təxirə salınmadan və sərbəst köçürülməsinə təminat verilir.

14.2. Bu Qanunun 14.1-ci maddəsinə uyğun olaraq xaricə sərbəst şəkildə köçürülən məbləğlərə aşağıdakılar daxildir:

14.2.1. mənfəət, dividendlər, faizlər, royaltilər və digər gəlirlər;

14.2.2. investisiyanın tam və ya qismən satılmasında və ya digər şəkildə özgənkləşdirilməsindən, yaxud investisiya fəaliyyətinə tam və ya qismən xitam verilməsindən irəli gələn qazanc;

14.2.3. kompensasiya və zərərin ödənilməsi üzrə məbləğlər;

14.2.4. əməkçi miqrantların investisiya ilə əlaqədar əldə etdikləri qazanc;

14.2.5. bu Qanunla qadağan olunmayan digər ödəmələr.

14.3. Köçürmələr küflisləşmə və iflas sahəsində kreditörün hüquqlarının müdafiəsi, cinayət və ya inzibati məsuliyyətdən irəli gələn, habelə cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın ləqəlləşdirilməsinə və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə, vergi və digər dövlət ödənişlərinin ödənilməsi, məhkəmə qərarlarının icrası sahəsində normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq ayrı-seçkiliyə və qərəzliyyətlə yol verilmədən təxirə salına və ya məhdudlaşdırıla bilər.

Maddə 15. Mübahisələrin həlli

15.1. Dövlət orqanları (qurumları) və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə investitor arasında investisiya fəaliyyəti ilə əlaqədar mübahisələr danışıqlar yolu ilə, inzibati qaydada, tərəflərin qarşılıqlı razılaşması əsasında məhkəmədən kənar digər yollarla və ya "Mediasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri vasitəsilə həll edilə bilər.

15.2. Tərəflər arasında hər hansı digər razılıq olmadıqı halda, habelə Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində nəzərdə tutulan hüquqi müdafiə vasitələri bitdikdən sonra Azərbaycan Respublikasının xarici investitor arasında investisiya fəaliyyəti ilə əlaqədar mübahisəni xarici investitor beynəlxalq arbitraja təqdim edə bilər.

15.3. Azərbaycan Respublikası və xarici dövlətlər arasında imzalanmış investisiyaların təşviqi və qarşılıqlı qorunması haqqında ikitərəfli beynəlxalq sazişlərdə mübahisələrin həlli ilə bağlı bu maddədə göstərilənlərdən fərqli qaydalar nəzərdə tutulmuşdursa, beynəlxalq sazişin müəyyən etdiyi qaydalar tətbiq edilir.

15.4. İnvestisiya fəaliyyəti ilə əlaqədar mübahisələr üzrə beynəlxalq arbitrajın qərarları Azərbaycan Respublikasının tərfədar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə və Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq tanınır və icra edilir.

Maddə 16. İnvestitorlara dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi

16.1. Dövlət orqanlarının (qurumlarının) və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, onların vəzifəli şəxslərinin qanunsuz qərarları (inzibati aktları) və hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində investitorlara dəyişən zərərin əvəzi, o cümlədən əldən çıxmış fayda Azərbaycan Respublikası və ya müvafiq yerli özünüidarəetmə orqanı tərəfindən ödənilir.

16.2. İnvestora dəyişən zərərin əvəzinin ödənilməsi ilə bağlı mübahisələr bu Qanunun 15.1-ci və 15.2-ci maddələrinə uyğun olaraq həll edilir.

Maddə 17. İnvestisiya fəaliyyətinin dayandırılması və ya ona xitam verilməsi şərtləri

17.1. İnvestisiya fəaliyyəti investorumun öz qərarı ilə və ya Azərbaycan Respublikasının qanunlarına, habelə investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq xitam verilir.

17.2. İnvestisiya fəaliyyətinə investorumun özünü və ya məhkəmənin qərarı ilə, habelə investisiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə dair müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq xitam verilir.

17.3. İnvestisiya fəaliyyətinin dayandırılması və ya ona xitam verilməsi ilə bağlı mübahisələr bu Qanunun 15.1-ci və 15.2-ci maddələrinə uyğun olaraq həll edilir.

4-cü fəsil Yekun müddəalar

Maddə 18. Bu Qanunun qüvvəyə minməsi

18.1. Bu Qanun qüvvəyə mindiyi gündən "Xarici investisiyanın qorunması haqqında" (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1992, № 4, maddə 81, № 7, maddə 171; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 3, maddə 226; 2001, № 6, maddə 360, № 11, maddə 683, № 12, maddə 736; 2003, № 1, maddələr 1, 3; 2005, № 8, maddə 684; 2007, № 5, maddə 401, № 10, maddə 938, № 11, maddə 1053; 2010, № 4, maddə 276; 2019, № 1, maddə 26) və "İnvestisiya fəaliyyəti haqqında" (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1995, № 17-18, maddə 275; Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 6, maddə 360, № 11, maddə 683, № 12, maddə 736; 2002, № 5, maddə 241, № 12, maddə 709; 2003, № 1, maddə 1; 2004, № 4, maddə 202; 2007, № 10, maddə 938; 2019, № 1, maddə 27, № 6, maddə 993) Azərbaycan Respublikasının qanunları ləğv edilir.

18.2. "Xarici investisiyanın qorunması haqqında" və "İnvestisiya fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarının qüvvədə olduğu zaman investitorlara münasibətdə həmin qanunlar əsasında təmin edilən daha əlverişli şərtlər 10 (on) il müddətinə qüvvəsini saxlayır.

Maddə 19. Bu Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qanunun tələblərinin pozulmasına görə şəxslər Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş hallarda məsuliyyət daşıyırlar.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 iyun 2022-ci il

"İnvestisiya fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 22 iyun tarixli 551-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin

"Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında"

2003-cü il 2 yanvar tarixli 834 nömrəli, "Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun icrası ilə əlaqədar

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1996-cı il 17 dekabr tarixli

521 nömrəli Fərmanının qüvvədən düşmüş hesab edilməsi barədə" 2005-ci il 27 may tarixli 238 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik

aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2007-ci il 9 oktyabr tarixli 429-IIIQD nömrəli Qanununun tətbiq edilməsi haqqında"

2007-ci il 31 oktyabr tarixli 645 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, "İnvestisiya fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 22 iyun tarixli 551-VIQ nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. Müəyyən edilmiş ki:

Əvvəli 1-ci sahə.

Şorq və Qərbi birləşdirən Orta dahliz inkişaf etdirilməsi - neft-qaz, nəqliyyat-logsitika və fiber-optik kommunikasiyaların qurulması, dahliz boyunca ölkələrin multimodal daşımaları üçün hüquqi, siyasi və texniki uzlaşmanın və harmonizasiyanın həyata keçirilməsi Prezident İlham Əliyevin dəqiq hesablamalarının, yorulmaz və məqsədyönlü fəaliyyətinin nəticəsidir. Eyni zamanda Şimal-Cənub dahlizində ölkəmizin həlledici həlqəyə çevrilməsi də Prezident İlham Əliyevin siyasi xarizması və cəzbediciliyi ilə bağlıdır. Nəticədə okeanlara çıxışı olmayan Azərbaycan Şimal-Cənub və Şorq-Qərb dahlizlərinin genişlənməsində bir neçə dahliz modifikasiyası təqdim edir: Şimal-Qərb, Cənub-Qərb, Orta Asiya-Türkiyə, Avropa-Çin və s. 44 günlük müharibədən dərhal sonra irəli sürülmüş Zəngəzur dahlizi təşəbbüsü və ona paralel İran üzərindən şəxələndirmə Prezident İlham Əliyevin siyasi fəhmi və çoxgediqli kombinasiya qurmaq bacarığıdır. Əgər 44 günlük müharibədə cənab İlham Əliyev Müzəffər Ali Baş Komandan olaraq yüksək sərkərdəlik bacarığını ortaya qoymuşdusa, müharibədən dərhal sonra öldə edilmiş qələbənin möhkəmləndirilməsi üçün təcürəbli strateq olaraq bölgədə yeni geosiyasi və geoiqtisadi arxitekturanın dizaynı ilə məşğul olmuşdur.

Dünyadakı son hadisələr fonunda Orta dahliz və Şimal-Cənub marşrutunun Azərbaycanda genişlənməsinin bir-birilə açıq rəqəbat aparan böyük güclərin əməkdaşlığı üçün imkan yaratması özü bir paradoksdur. Azərbaycan nöinki fiziki infrastrukturunu ilə, həm də sivilizasiyalar, mədəniyyətlər və dinlərarası dialoq məkanı olmaqla qlobal səviyyədə sülh, əmin-amanlıq və davamlı inkişafı dəstəkləyir. Bir tərəfdən Avropanın enerji təhlükəsizliyində iştirakını gücləndirmək, digər tərəfdən isə Türkiyə, Rusiya və İranla birlikdə 3+3 formatında regional əməkdaşlıq platforması qurmaq, əksliklərin vəhdəti və ziddiyyətlərinin çözümlü baxımından unikal bir həlldir. Bjeziniskinin təbircə desək, "Böyük şahmat taxtası"nda Azərbaycanın düzgün mövqə tutması, maraqların toqquşması deyil, əhdədarlığı təmin edən məkana çevrilməsi ölkəmizin inkişafı üçün əsasdır. Məhz Azərbaycanın ətrafında qurulmuş belə bir münbət ekosistem müharibədən yenidən çıxan ölkənin qarşısında duran əşadığı əsas vəzifələrin həlli üçün vacibdir: Müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, ərazicə Livana bərabər olan azad olunmuş torpaqlarımızda postkonflikt quruculuğu, şəhid ailələri və qazilər başda olmaqla sosial rifahın daha da yaxşılaşdırılması, iqtisadi artımın yüksək trayektoriyaya keçirilməsi.

İqtisadi artımın yüksək trayektoriyası

Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı dünyada iqtisadi artımın yavaşması barədə proqnozlar verdiyi halda, Azərbaycanda bu ilin ilk altı ayında iqtisadi artım sürətlənərək 6,2 faizə çatıb. Qeyd edək ki, Azərbaycanda iqtisadi artımın indiki səviyyəsi bu il üçün dünya üzrə orta artım proqnozunu iki dəfə üstələyir. Deməli, Azərbaycan dünya iqtisadiyyatında xüsusi çəkisini artırır. Özü də Azərbaycanda iqtisadi artım daha çox innovasiya-yönümlü olub qeyri-neft sənayesi, nəqliyyat və informasiya, habelə rabitə xidmətləri sahəsindədir.

Azərbaycanda sənayələşmə və rəqəmsallaşma orta dünya göstəricisini iki-üç dəfə üstələyir.

Dördüncü sənaye inqilabının əhatə etdiyi bio, fiziki və rəqəmsal texnologiyaların tətbiqinin genişlənməsi, insan kapitalının güclənməsi, idarəetmənin səmərəliliyinin yüksəlməsi, eyni zamanda bu ilin ilk altı ayında qeyri-neft-qaz sektorunda əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 18,5 faiz artması iqtisadi artımı şortləndirən amillərdir. Xüsusən də qeyri-neft-qaz sahəsində əsas fondlara yatırılan sərmayənin fiziki və mənəvi aşınmanı qarşılama, əsas fondların verimliliyini yüksəldir ki, bu da iqtisadi artımın drayverinə çevrilir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında biznes mühitinin əlverişliliyinin yüksəldilməsi və dövlət təşviqlərinin verilməsi siyasəti ölkəyə sərmayə cəlbini və sərmayə qoyuluşunun səmərəliliyini artırır.

Hazırda Azərbaycan yeddi sənaye parkı - Sumqayıt Kimya, Balaxanı, Mingəçevir, Qaradağ, Pirallahı, Ağdam və Araz Vadisi İqtisadi Zonası sənaye parkları, eləcə də beş sənaye məhəlləsi - Hacıqabul, Masallı, Neftçala, Sabirabad və Şərur sənaye məhəllələri fəaliyyət göstərir. 2021-ci ildə 2,4 milyard manatlıq məhsul istehsalı ilə sənaye zonalarının ölkə sənayesinin qeyri-neft sektorunda xüsusi çəkisi 15,5 faiz, qeyri-neft sənaye məhsulları

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV - ZAMANI QABAQLAYAN LİDER

nın ixracında isə xüsusi çəkisi 30,8 faiz (959,3 milyon manatlıq ixrac) təşkil edib. Sənaye zonalarında istehsal olunan məhsullar dünyanın 35-dən çox ölkəsinə ixrac edilir. Prezident İlham Əliyevin sənaye siyasətinin nəticəsində Azərbaycan Avropada sənayenin ÜDM-də xüsusi çəkisinə görə öndə gedən ölkələrdəndir. Dünya Bankının hesablamalarına görə, sənayenin ÜDM-də payı Azərbaycanda 40 faizdən çox olduğu halda, dünyada orta göstərici 24,8 faizdir.

Dayanıqlı büdcə siyasəti

Azərbaycan Respublikasının büdcə siyasəti dövlətin sosial-iqtisadi rifahının yaxşılaşdırılmasına və dövlət gəlir və xərclərinin dayanıqlı idarə edilməsinə hədəflənmişdir. Ölkədə nəticə əsaslı büdcə və ortamüddətli xərclər çərçivəsinin tətbiqi müəyyən edilmiş iqtisadi və sosial siyasət kursunun refleksiyasıdır. Dayanıqlı büdcə idarəçiliyi və onun nəticə əsaslı büdcə təşkilinə uyğunlaşdırılması dövlət xərclərinin səmərəliliyinin təmin edilməsinə və neft gəlirlərinin dəyişikliyinə təsirinə azaldılmasına əhəmiyyətli dərcədə təsir edir.

O cümlədən realizə edilən səmərəli və nəticə əsaslı fiskal siyasət iqtisadi artıma dəstək verir.

Frederick S. Pardee Mərkəzinin araşdırmasına əsasən Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafi bölgədə iqtisadi artım tempi 2,2 faizi keçmədiyi təqdirdə davamlı inkişaf məqsədlərinə nail olunmuş hesab edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatında isə iqtisadi artım tempi 2021-ci ildə 5,6 faiz olmaqla, 2022-ci ilin ilk yarısında 6,2 faiz təşkil etmişdir. Həmçinin 2022-ci ilin ilk yarısında qeyri-neft iqtisadiyyatının artım tempi 9,6 faiz kimi qoralmışdır. Qarşıya qoyulmuş digər məqsədlərdən biri də, fiskal siyasət kontr-tsiklik olmaqla böhranlara və iqtisadiyyatın "hərərətlənməsinə" adekvat reaksiya verməsi məqsəldir. Belə ki, 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin xərclərinin ümumi daxili məhsulda (ÜDM) payı 30 faizə çatmışdır. O cümlədən 2022-ci ilin ilk yarısı üçün bu göstərici 20,4 faiz olmuşdur. Dövlət büdcəsinin genişlənməsi artan imkanlar hesabına olmuş və maksimum səmərə ilə ölkənin inkişafına və insanların sosial rifahına yönəldilməyə hədəflənmişdir.

Əlavə olaraq, dövlət borcunun idarə edilməsi dövlətin əsas prioritet sahələrindən biri olub dövlət borcunun dayanıqlı və idarəolunan dövlət borcu səviyyəsinə olmasa, risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi, dövlət bərcəlmaları üzrə infrastrukturun və nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi bu zaman əsas götürülür. Davamlı uzumüddətli artım üçün iqtisadi siyasətin formalaşdırılmasında hökumətin balansına, borc səviyyəsinə və maliyyə və fiskal risklərə fokuslanmaq da fundamental məsələ olaraq qalır. 2022-ci ilin 1 iyul tarixə olan rəqəmlərə əsasən birbaşa xarici dövlət borcu ÜDM-nin 10,7 faizini təşkil etmişdir. Əlbəttə ki, dünya ölkələri ilə müqayisədə Azərbaycanın xarici dövlət borcunun bu səviyyəyə olmasa, dövlətin bərcəlmə siyasətinin dayanıqlığından məlumət verir. Belə ki, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD) ölkələrində ümumi bərcəlmə 2019-cu ildə ÜDM-nin 17 faizi təşkil edirdisə, 2021-ci ildə bu rəqəm 30 faizə qədər yüksəlmişdir.

Digər tərəfdən cari ilin ilk altı ayında icmal büdcədə 3806,7 milyon manat büdcə artıqlığı (profisit) yaranmışdır ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1230,2 milyon manat və ya 47,7 faiz çoxdur. Bu isə, aparılan dayanıqlı büdcə siyasəti çərçivəsində öldə olunmuş vəsaitləri sosial və yemidənqurma kimi istiqamətlərdə daha geniş miqyasda hədəflərə nail olunması üçün sərf etməyə əlavə imkanlar yaradır.

Vətəndaş-mərkəzli siyasət

Bu ilin iyul ayının 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə cari ilin altı ayının yekunlarına həsr olunan müşavirədən çıxan əsas nəticələndən biri ondan ibarət idi ki, ölkənin artan iqtisadi imkanları vətəndaş-mərkəzli

kəzli siyasətin gücləndirilməsinə yönəldilir. Öz növbəsində vətəndaş-mərkəzli siyasət insan kapitalını gücləndirir ki, sonradan məhz yüksək kvalifikasiyalı, sorişətli, bilikli və sağlam insan da iqtisadiyyatın drayverinə çevrilir. Beləliklə, artan iqtisadiyyat və güclü insan kapitalı arasında müdrik çevrə yaranır, bu iki paradigma bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərir. Bu ilin ilk altı ayında hər nəfərə düşən ÜDM 5,9 faiz artmış halda, əhalinin hər nəfərinə düşən nominal gəlirlər 19,4 faiz artıb. Hətta inflyasiyanı da nəzərə alanda aydın görmək olur ki, əhalinin real gəlirləri iqtisadi artım tempini üstələyir. Deməli, iqtisadi artımın nəticələrindən insanların faydalanması getdikcə daha da çoxalır. Bunun nəticəsidir ki, 2018-2022-ci illərdə əməkhaqqının ÜDM-dəki payı 12,7 faizdən 17,1 faizə yüksəlib. Azərbaycan dövlətinin sosial məhiyyətinin göstərən əsas amillərdən biri də odur ki, median əməkhaqqı orta əməkhaqqından, minimum əməkhaqqı isə median əməkhaqqından üstün templə artır: 2018-2022-ci illərdə orta əməkhaqqı 41 faiz, median əməkhaqqı 86 faiz, minimum əməkhaqqı isə 2,3 dəfə artıb. Burada çıxan əsas nəticə odur ki, əhalinin daha az gəlirlili hissələrinin əməkhaqları daha üstün templə çoxalır. Bu, bir tərəfdən yoxsulluğun azalması, digər tərəfdən isə orta təbəqənin güclənməsi anlamına gəlir. Təkcə əməkhaqqı deyil, həm də sosial ödənişlərdə artım əhalinin daha çox qayğıya ehtiyacı olan qisminə hədəflənib. Belə ki, son dörd ildə minimum pensiyalar 110 manatdan 240 manata çatdırılıb, orta pensiya 75 faiz artıb, sosial müavinətlər və təqaüdlər isə 3,5 dəfə artıb. Sosial siyasətdə diqqət yetiriləsi daha bir məqam şəhid ailələri, müharibə əlilləri, müharibə iştirakçılarının sosial müdafiəsidir. Bu kateqoriyadan olan şəxslərin mənzil və avtomobillər təminatı, məşğulluq, sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya proqramlarına colb edilməsi istiqamətində böyük işlər görülmüşdür.

Aşağı neft qiymətləri və ticarət tərəfdaşlarımızda resessiya səbəbindən 2015-ci ildə baş vermiş böhrandan çıxıqdən sonra və 2018-ci ildə iqtisadi artım bərcə edildikdən bəri üç sosial islahat paketi dörd milyon vətəndaşımızı əhatə edib. Onlar üçün illik 6 milyard manatlıq əlavə dövlət vəsaiti ayrılıb.

Dünyadakı maliyyə təlatümləri fonunda Azərbaycanda maliyyə dayanıqlığı

Manatın məzənnəsi ixracatçı, idxalçı, istehlakçı və dövlət büdcəsinin maraqları nəzərə alınmaqla elə həddədir ki, iqtisadi artım və sosial rifah təmin olunur. Hazırda qlobal valyuta bazarlarındakı hökm sürən kəskin valyutaliliyə rəğmən Azərbaycan manatının məzənnəsi öz sabitliyini qoruyub saxlamaqdadır. Son 10 il ərzində inflyasiya da iqtisadi fəallıq üçün məqbul səviyyədə (orta hesabla 5,3%) olmuşdur. Beləliklə, qlobal risklərin və qeyri-müəyyənliliyin davam etdiyi bir dövrdə Azərbaycanın maliyyə sektorü möhkəmliliyini qorumaqda davam edir.

2014-cü ilin sonlarından etibarən baş verən qlobal iqtisadi təlatümlərin ölkə iqtisadiyyatına təsirinə qarşısını alınması məqsədilə tədbirlərin icrası, həmçinin bank sisteminin maliyyə dayanıqlığının qorunub saxlanması, tənzimləyici və normativ-hüquqi bazanın möhkəmləndirilməsi, risklərin idarə edilməsi potensialının gücləndirilməsi, kapitallaşma səviyyəsinin artırılması üzrə həyata keçirilmiş islahatlar öz müsbət nəticələrini göstərmişdir.

Hazırda Azərbaycan özünün maliyyə sabitliyi siyasətini dünya iqtisadiyyatında resessiya, qlobal risklərin yüksək səviyyəsi, dünya maliyyə və ömtə bazarlarında qeyri-sabitlik, əlavə olaraq regionda siyasi gərginliklərin artması şəraitində uğurla həyata keçirməkdədir. Makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanması, ölkə iqtisadiyyatının şəxələndirilməsi, inflyasiyanın optimal səviyyədə saxlanması, manatın məzənnəsinin sabitliyi, maliyyə sektorunda inkişafın və dayanıqlığın möhkəmləndirilməsi kimi hədəflərin həyata keçirilməsi istiqamətində aparılan islahatlar davam etməkdədir.

Hazırda bank sektorunun kapital mövqeyi qlobal bazarlarda tüğyan edən potensial riskləri absorbsiya etmək imkanlarına malikdir. Bank aktivlərinin keyfiyyətində müşahidə olunan müsbət dinamika və kredit ekosistemində risklərin daha təkmil idarə edilməsi fəvqündə də müsbət tendensiyalar davam etməkdədir. Son 5 il ərzində kredit risklərində azalma müşahidə edilmiş, qeyri-ışlək kreditlərin həcminə kəskin azalmağa nail olunmuşdur. Belə ki, müvafiq dövr ərzində qeyri-ışlək kreditlərin xüsusi çəkisi 3,8 dəfə azalmışdır (2017-ci il-13,8 faiz, 2022, may-3,6 faiz). Maliyyə-bank sektorunda depozit və kredit portfelini üzrə 2016-cı ildən başlanmış dedollarlaşması prosesi də davam etməkdədir. Belə ki, 2016-cı ilə (47,1 faiz) müqayisədə 2022-ci ilin ilk 5 ayının nəticələrinə əsasən kredit portfellərində xarici valyutaların xüsusi çəkisi 2 dəfə azalmaqla 24,1 faizə düşmüşdür. Eyni tendensiya depozit ekosistemində də müşahidə edilmiş, nəticədə qeyd olunan müvafiq dövr ərzində xarici valyutaların depozitlərdə xüsusi çəkisi 75 faizdən 50 faizə qədər azalmışdır.

Aparılan davamlı islahatlar nəticəsində ölkənin kənar xarici təsirləri minimuma etmə gücünə malik səviyyədə strateji valyuta ehtiyatları formalaşdırılmışdır. Belə ki, 2016-cı ildən etibarən valyuta ehtiyatlarında müşahidə edilən artım dinamikası 2021-ci ildə də davam etmişdir. Artım həm Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun vəsaitləri, həm də Azərbaycan Mərkəzi Bankının valyuta ehtiyatları hesabına baş vermişdir. İqtisadi artımın bərcəsi və daxili tələbin genişlənməsi fəvqündə ötən dövr ərzində bank sektorunun aktivlərinin əhəmiyyətli dərəcədə artması müşahidə edilmişdir. Bu səbəbdəndir ki, sektorun aktivlərinin həcmi 2016-cı ilə müqayisədə 31,6 faiz artmaqla 41,3 milyard manata çatmışdır. Bank sektorunda resursların artımı iqtisadiyyatın şəffallaşması prosesi və nağdsız öməliyyatların artımı nəticəsində hüquqi şəxslərin depozitlərinin artımı, eyni zamanda bank sisteminin inamın əsas göstəricilərindən hesab olunan fiziki şəxslərin depozitlərinin artması ilə də dəstəklənmişdir. Pandemiyanın neqativ təsirlərini geridə qoymaqla bank sektorunun kövrəklik indeksi yaxşılaşmışdır. Nəticə etibarilə, 2020-ci ilin sonuna sektordə kövrəklik indeksi "-0,65" təşkil edirdisə, 2021-ci ildə isə iqtisadi artımın bərcəsi və bankların balansının genişlənməsi fonunda indeksin göstəriciləri yaxşılaşaraq "0,20" təşkil etmişdir.

Qlobal ərzaq böhranı və Azərbaycanın ərzaq təhlükəsizliyi

Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin mühüm istiqamətlərindən biri ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2003-cü il 24 noyabr tarixində imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi tədbirləri haqqında" Fərmanı aqrar sektorda islahatların ikinci mərhələsinin başlanmasına start vermiş, eyni zamanda ərzaq təhlükəsizliyinin dayanıqlılığının təmin olunmasına və əsas ərzaq məhsulları ilə özünlütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə xidmət etmişdir. Aqrar sektorda islahatların ikinci mərhələsinə başlamaqla, kənd təsərrüfatının inkişafında ön mütəsir, mürtəqəqi metodlar tətbiq edilmişdir. Görülən tədbirlər nəticəsində yerli istehsal potensialı güclənmiş və ərzaq məhsullarının rəqəbatqabiliyyətliliyi yüksəlmişdir.

Nəticədə ölkəmizin ərzaq məhsulları ilə özünlütəminatmə səviyyəsi də əsaslı şəkildə yaxşılaşmışdır. Belə ki, Azərbaycan dövlət müstəqilliyini öldə etdiyi vaxt o və sidi məhsulları ilə ölkənin özünlütəminatmə səviyyəsi 30-35 faiz təşkil edirdisə, 2020-ci ildə bu məhsullar üzrə özünlütəminatmə səviyyəsi müvafiq olaraq 84,5 və 83,5 faizə qədər artmışdır. Həmin dövrdə ölkənin kartofla olan tələbatının ödənilməsinə idxal mühüm paya sahib idisə, 2020-ci ildə kartofla özünlütəminatmə səviyyəsi 90,6 faiz olmuşdur. Bütün növ tərəvəz ilə özünlütəminatmə səviyyəsi 110,4 faiz, meyvə və giləmeyvə ilə üzrə isə 116,3 faiz təşkil etmişdir. Qarşıda illərdə ərzaqla özünlütəminatmə səviyyəsi daha da yaxşılaşacaqdır. Şübhəsiz ki, uzun illər ərzində işğal altında qalan torpaqların işğaldan azad olunması ölkənin ərzaqla özünlütəminatmə səviyyəsinin artırılmasına töhfə verəcəkdir. Azərbaycanın ərzaq təhlükəsizliyi sahəsindəki nailiyyətləri nüfuzlu beynəlxalq qurumların hesabatlarında da əksini tapır. Son illər ərzində ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyi göstəricisi əsaslı şəkildə yüksəlib. Belə ki, Qlobal Ərzaq Təhlükəsizliyi İndeksi (The Global Food Security Index) üzrə hesabatə əsasən Azərbaycanın ümumi ərzaq təhlükəsizliyi indeksində ardıcıl olaraq yüksəlməsi müşahidə olunur. Hazırda da ərzaq təhlükəsizliyinin dayanıqlılığının gücləndirilməsi üçün yeni institusional mexanizmlər yaradılır. 2021-ci

ildə ölkədə strateji əhəmiyyətli mallar üzrə daha effektiv təchizat zəncirinin formalaşdırılması, bu sahədə qabaqcıl tənzimləmə və idarəetmə təcürəsinin tətbiqi, eləcə də daxili bazarın qismüddətli mənfəet təsirlərə davamlılığının artırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Ehtiyatları Agentliyi yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2022-ci il 19 iyul tarixli "Ərzaqlıq buğda ilə özünlütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında" Fərmanı ilə isə ölkənin ərzaqlıq buğda ilə özünlütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsi, habelə ərzaqlıq buğda istehsalının təşkili məqsədilə yeni mexanizmlər yaradılmışdır.

"Dəmir yumruq"dan Böyük qayıdışa doğru

Azərbaycan öz gücünə güvənərək Qarabağı və Şorqi Zəngəzuru yenidən qurur və vahid iqtisadi məkan formalaşdırılır. Artıq Şorqi Zəngəzurdə - Zəngilan rayonunda yenidən qurulan Ağalı kəndi öz sakinlərini qəbul etmişdir. Qarabağ və Şorqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında bərcə, tikinti və idarəetmə xidməti göstərmək üçün müvafiq publik hüquqi şəxslər də yaradılmışdır.

Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərdə nəhəng infrastruktur layihələri həyata keçirilir. 10 ay kimi qısa müddət ərzində Zəfər yolu yüksək keyfiyyətə tamamlanmışdır. Bərdə-Ağdam avtomobil yolu, Toğanalı - Kəlbəcər-İstisya avtomobil yolu, Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbənd avtomobil yolu, Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolu çəkilir. Ümumi uzunluğu 110,4 kilometrə bərabər olan Horadiz-Ağbənd dəmiryol xəttinin təməli qoyulmuşdur. Bərdə-Ağdam dəmiryol xəttinin bərcəsi istiqamətində iş gedir. Qısa müddətdə Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı açılmış, bu ilin payızında Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanı təyyarələri qəbul edəcəkdir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərin ölkə iqtisadiyyatına reinteqrasiyasının təmin edilməsi istiqamətində iş aparılır. Təkcə bir faktı qeyd edək ki, azad edilmiş torpaqlar keçən il 20 meqavat gücündə 4 su-elektrik stansiyası inşa edilmişdir. Hazırda "yaşıl enerji" strategiyasına uyğun olaraq Kəlbəcər rayonunun ərazisində ümumi gücü 27 meqavat olan 5 kiçik su elektrik stansiyası tikilir. Qarabağ və Şorqi Zəngəzur ölkəmizdə sənayenin və turizmin inkişafına böyük töhfə verəcəkdir. Hazırda Qarabağ və Şorqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının ərazisində iki xüsusi iqtisadi zona - Ağdam Sənaye Parkı və "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" sənaye parkları qurulur.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə ümumilikdə 9 su anbarı tikilir və ya təmir olunur. Qarabağın zəngin su ehtiyatlarının düzgün və səmərəli idarə olunması bütövlükdə regionun iqtisadi inkişafını sürətləndirəcəkdir. İşğaldan azad olunan ərazilərin kənd təsərrüfatı sahəsində potensialı ölkə iqtisadiyyatı üçün mühüm drayverlərdən birinə çevriləcəkdir. Hazırda azad edilmiş torpaqlarda əkin işlərinin daha da genişmiqyaslı aparılması üçün tədbirlər görülür. Həmçinin əkin işləri ilə yanaşı, Kəlbəcər və Laçın rayonlarının təhlükəsiz zonalarına ari ailələri, qoyunçuluq təsərrüfatlarının köçürülməsi həyata keçirilmişdir. Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində "Dost Aqrarq"ın təməli qoyulmuşdur.

Bu isə ərzaq təhlükəsizliyimizin güclənməsinə xidmət edəcəkdir. Görülən işlər nəticəsində qarşıda illərdə ümumi məhsul buraxılışında işğaldan azad edilmiş ərazilərin payı davamlı artacaq. Bu baxımdan "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük qayıdış" Dövlət Proqramının da qəbulu mühüm əhəmiyyətə malik olacaqdır.

Trillemann həlli

Con Meynard Keyns deyirdi ki, azadlıq, ədalət və sosial məqsədlərin üçünə də eyni vaxtda üstünlük vermək çətinidir. Prezident İlham Əliyev iqtisadi siyasətdə məhz belə bir trillemannin öhdəsindən gəlməklə, bir tərəfdən azad rəqəbat şəraitində iqtisadiyyatı inkişaf etdirir, digər tərəfdən isə ədalətli davranmaqla, sosial rifahı prioritetə çevirir. Trillemannin çözülmündə - Prezident İlham Əliyevin yaxın silahdaşı, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın humanitar sahədə genişmiqyaslı fəaliyyəti, o cümlədən sivilizasiyalararası və mədəniyyətlararası dialoqun inkişafına, mədəni irsin təbliğinə və qayğıya ehtiyacı olan insanların problemlərini həllinə dəstəyi özünəməxsus rol oynayır. Bu gün dünyadakı təlatümlərə rəğmən Azərbaycanın bir sabitlik adası kimi inkişaf etməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin yolunu davam etdirən Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasətinin nəticəsidir.

Natiq ƏMİROV,
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin müdiri

İqtisadi müstəqilliyin uğur formulu

**Azərbaycanın maliyyə imkanlarının artması
İlham Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf
strategiyasının reallaşması üçün zəmin yaradır**

Əvvəli 1-ci sah.

- Ötən 6 ayın statistik göstəriciləri:
- iqtisadiyyat 6,2 faiz;
- neft-qaz emalı sənayesi 15 faiz;
- turizm və ictimai işə 86 faiz;
- informasiya və rabitə sektoru 14 faiz;
- qeyri-neft sənayesi 11,5 faiz;
- qeyri-neft iqtisadiyyatı 9,6 faiz;
- sənaye istehsalı 2,1 faiz;
- sənaye zonalarda istehsal 53 faiz;
- əhalinin gəlirləri 20 faiz;
- xarici ticarət 70 faizdən çox;
- ixrac 2 dəfədən çox;
- sənaye məhsullarının ixracı 42 faiz;
- qeyri-neft ixracı 25 faizdən çox artıb;
- inflyasiya 12,9 faiz təşkil edib;
- orta öməkhaqqı 14 faiz;
- pensiya 10 faiz artıb;
- xarici ticarət balansının müsbət saldosu 12,1 milyard dollar olub;
- vergilər sahəsində proqnozdan əlavə, 2 milyard manat pul yığılıb;
- xarici borc ümumi daxili məhsulun 10,7 faizini təşkil edib;
- əsas kapitalla investisiyaların real artımı 18,5 faiz olub.

Büdcə gəlirlərinin artması regionların inkişafına böyük töhfə verəcək

İqtisadiyyatı inkişaf etdikcə yaranmış maliyyə imkanları ilə töhbə ki, Azərbaycan öz hesabına regionların inkişafını, xüsusilə Qarabağ və Şərqi

Zəngəzurun yenidən qurulması prosesini daha da sürətləndirir.

Bu ilin 6 ayının yekunlarına həsr olunan müşavirədə Prezident müvafiq məsələyə toxunaraq vurğuladı ki, Azərbaycan dövləti digər regionlarla yanaşı, işğaldan azad edilən Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə da möhtəşəm layihələr gerçəkləşdirir. Buna da, əlbəttə ki, xeyli vəsait lazımdır. Müharibədən ötn 1 il 8 ay ərzində isə hələ bir dəfə olsun belə Azərbaycana kömək edilməyib: "Heç bir yerdən heç kim bizə bir manat yardım etməyib, hamısını özümüz edirik. Şəhərləri qururuq, kəndləri qururuq, binalar tikirik və hələ nə qədər edəcəyik. Bununla paralel olaraq, sosial məsələləri həll edirik və edəcəyik, heç kimin bunda şübhəsi olmasın. Çünki yenə də bunu özümüzə mənəvi borc bilirək və bizim sosial siyasətimiz hər zaman belə olub".

Reallıq budur ki, dünya bazarında neftin qiymətinin qalxması ilə Azərbaycanın 2022-ci il dövlət büdcəsinə nəzərdə tutulandan daha çox gəlirlərin daxil olması ona yenidən baxılması zərurətini yaradır.

İlham Əliyev tərəfindən "Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanuna dəyişikliklər edilməsi barədə layihə Milli Məclisə təqdim olundu və qəbul edildi. Bu dəyişiklik, yəni büdcəyə daxil olan əlavə vəsaitin ilk növbədə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpa və quruculuq işlərinə, eləcə də

sosial sahəyə yönləndirilməsi üçün real zəmin yaradır.

Xatırladaq ki, 2021-ci ildə bu məqsədlə dövlət büdcəsindən 2,2 milyard manat vəsait ayrılmışdı. 2022-ci ilin dövlət büdcəsində də bu həcmdə vəsait nəzərdə tutulmuşdu. Artan büdcə gəlirlərinin 470 milyon manatı işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasına yönəldilib. Beləliklə, son iki ildə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə bərpa və yenidənqurma işlərinin aparılmasına ümumilikdə 4 milyard 870 milyon manat vəsait ayrılıb.

Bu isə ondan xəbər verir ki, Azərbaycan daxil imkanları hesabına 2 il ərzində təxminən 5 milyard manata yaxın vəsaiti Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpa və yenidən qurulma işlərinə ayıra bilib. Bu da Azərbaycanın iqtisadi gücünü göstərən faktorlardan biridir.

Amma İlham Əliyev vurğulayır ki, Azərbaycan dövləti büdcəni təkə neftin qiymətinin artırılması nəticəsində böyütməyib. Yəni bu, dürləşmə, eyni zamanda aparılan islahatlar nəticəsində mümkün olub. Çünki dünyada neftin qiyməti qalxsa da, kapital bazarları çöküb. Bunu da hər kəs bilməlidir. Bəzən neftin qiymətinin artması Azərbaycanın daha çox zənginləşməsi kimi qiymətləndirənlər olur: "Bəli, neftin qiyməti artıb, amma bizim ehtiyatlarımız əsasən istiqrazlardadır, səhmlərdədir. Açıqlar baxsınlar, dünyanın kapital bazarları necə çöküb. Əlbəttə, bu müvəq-

qətdir. Bütün suveren fondlar bu vəziyyətlə üzlaşsınlar. Mən indi başqa suveren fondların itkilərini demək istəmirəm, amma burada 10 milyardlarla itkilərdən söhbət gedir - böyük suveren fondların, bu kapital bazarının çökməsi nəticəsində. Bu bizə də mənfi təsir göstərir. Ancaq biz öz işimizlə, islahatlarla elə işləyirik ki, heç kim bunu hiss etməz".

Təbii ki, büdcədən ayrılmış əlavə vəsaitlər Böyük qayıdışın təmin edilməsinə sürətləndirilməsinə, şəhər və kəndlərin bərpası və yenidən qurulmasının genişləndirilməsinə, həmin ərazilərdə əlavə müasir infrastrukturun yaradılmasına, ən qabaqçıl innovativ xidmət şəbəkəsinin qurulmasına yönəldiləcək.

Əminliklə deyə bilərik ki, Azərbaycan heç bir beynəlxalq maliyyə təşkilatından yardım almadan yalnız öz imkanları hesabına regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarının icrasını uğurla reallaşdırır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru sürətlə bərpa edir. Zəngilanın Ağalı kəndinə qayıdış da bu prosesin tərkib hissəsidir.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, tarixinin ən qüdrətli dövrünü yaşayan Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyi gücləndikcə, siyasi müstəqilliyi daha da möhkəmlənir və ölkəmizin beynəlxalq nüfuzu artır, tərəfdaşları çoxalır, Cənubi Qafqazın lideri statusunu hər zaman qoruyub saxlayır.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

İnsan amili həmişə prioritetdir

Vətəndaş məmnuniyyəti Azərbaycanda dövlət siyasətinin mərkəzində dayanır

Əvvəli 1-ci sah.

Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev regionlara səfər proqramlarında vətəndaşlarla görüşlərə xüsusi yer ayırır, onları hər zaman dinləyir. Son dərəcə səmimiyyət fonunda keçən bu görüşlər Prezidentin vətəndaşların məhz qayğılarına və problemlərinə həssas münasibətini nümayiş etdirir. Bu da onu göstərir ki, İlham Əliyev üçün insan amili bütün məqsədlərin fəvqində dayanır. Hələ illər öncə "Bizim siyasətimiz şüar, boş-boş vədilər, reallığı əks etdirməyən bəyanatlar deyildir. Bizim siyasətimiz konkret işlərdir. Hər bir insanın qayğısına diqqət yetirmək, hər bir insanın, hər bir rayonun problemini çalşib həll etməkdir", - deyən dövlət başçısı bütün fəaliyyəti boyu daim bu prinsiplərə sadıq olduğunu təsdiq edib.

Elə buna görə də Azərbaycan vətəndaşları Prezident İlham Əliyevin siyasətində özlərinin ən yaxın hamilərini, güvenc yerlərini görür və bununla da fəxr edirlər.

Ali diqqətin təccəssümü

Azərbaycanda dövlət siyasətinin təməlinde ilk növbədə insan amilinin dayandığını çoxsaylı aspektlərdən göstərmək mümkündür. İqtisadi və sosial islahatların məzmunu, gərgin situasiyalarda, ekstremal şəraitlərdə hakimiyyət orqanlarının göstərdiyi çevik reaksiyalar insan amilinin nə qədər prioritet olduğunu nümayiş etdirir.

Məsələn, Ukraynada baş verən hadisələrlə əlaqədar bir neçə ay əvvəl ölkədə olan vətəndaşlarımızın Azərbaycanca qaytımaları üçün görülən işlər bir daha göstərdi ki, dövlətimiz üçün insan amili hər zaman prioritetdir. Daim öz vətəndaşlarının yanında olan Azərbaycan dövləti Ukraynada olan vətəndaşlarını da darda qoymadı. Prezident İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişləri ilə onların vətəne qaytımaları üçün müxtəlif tədbirlər həyata keçirildi.

Bundan əvvəl isə 2020-ci ildə koronavirus infeksiyasının geniş yayıldığı zaman xarici ölkələrdə olan vətəndaşlarımızın təxliyəsi həyata keçirilmişdi. Məlum olduğu kimi, həmin vaxt təyər reyslərinin ləğv olunması səbəbindən xeyli sayda vətəndaşımız xarici ölkələrdə qalmışdı. Prezident İlham Əliyevin göstərişləri əsasında

dövlət həmin vətəndaşların qısa müddətdə öz evlərinə qaytımalarını təmin etdi. O dövrdə respublikamızda dərhal qabaqçılıq və məhdudlaşdırıcı tədbirlərin sayəsində koronavirusun ciddi fəsadlar verməsinin qarşısı alındı. İctimaiyyət ilk gündən Prezident İlham Əliyevin bu problemlə mübarizədə qətiyyəti, atdığı addımlarla insanların yanında olduğunu gördü.

Eyni zamanda Azərbaycan dövləti süni qiymət artımının qarşısını almaq, öz vətəndaşlarını qorumaq üçün lazım olan bütün addımları atır. Məlum olduğu kimi, ərzaq məhsulları üzrə qiymətlərin artımı bütün dünyanı bürümüş bir problemdir. Lakin Azərbaycan dövləti bu prosesdən vətəndaşları qorumaq, qiymətlərin süni şəkildə artırılmasının qarşısını almaq və bununla da əhalinin sosial rifahının təmin edilməsi üçün gərəkən bütün tədbirləri həyata keçirir.

Azərbaycan dövlətinin öz vətəndaşının məmnuniyyəti ilə bağlı tədbirlərinin bir istiqamətini də vətəndaş müraciətlərinə diqqətlə yanaşılması və onlara göstərilən xidmətlərin daha keyfiyyətli, rahat, yeni üslubda və müasir innovasiyalarla təbiiq etməklə həyata keçiriləməlidir. Bu baxımdan indiyədək "ASAN xidmət" mərkəzlərinin və digər innovativ mexanizmlərin formalaşdırılması ilə vətəndaşlara onlara göstərilən keyfiyyətli xidmət nümunələrinin şahidi olublar.

Prezident İlham Əliyevin bu ilin mart ayında açılışında iştirak etdiyi Prezident Administrasiyasının Vətəndaş Qəbulu Mərkəzinin yaradılması isə bir daha göstərdi ki, vətəndaşlara keyfiyyətli xidmət sahəsində işlər davamlıdır. Bu mərkəzin yaradılması ilə vətəndaş müraciətlərinə baxılması yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəldi.

Vətəndaşlara diqqətlə yanaşılması, onların problemlərinin vaxtında həll edilməsi ölkəmizin inkişafına, cəmiyyətimizin rifahına xidmət edən əsas məsələlərdən biridir. Elə buna görə də Prezident İlham Əliyev yeni icra başçılarının qəbul edərək bu məsələnin üzərində xüsusi dayandı. Dövlət başçısının haqlı olaraq qeyd etdiyi kimi, əgər hər bir kəndin problemi həll olunsa, demək olar ki, ölkədə insanları narahat edən ciddi problem qalmayacaq.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

Yüksək diqqət və qayğı nümunəsi

Vətən uğrunda canını fəda etmiş şəhidlərin ailələrinə, əlillərə və müharibə veteranlarına hərtərəfli sosial dəstək göstərilir

"...Mənə arxalana bilərsiniz. Bizim qəhrəman döyüşçülərimiz gələcək həyatda da daim mənim nəzərində olacaqlar".

Vətən müharibəsinin qələbə ilə yekunlaşmasından cəmi bir gün sonra Prezident İlham Əliyev ilk olaraq yaralı hərbiçilərimizlə görüşmüş, Zəfər sevincini onlarla bölüşmüş və hər zaman onları şəxsi diqqətə altında saxlayacağını söyləmişdi.

Həmin gün, 11 noyabr 2020-ci ildə Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev 1 sayılı Klinik Tibbi Mərkəzdə müalicə olunan hərbiçilərlə görüşü zamanı həm də bütün aidiyyəti qurumlara göstəriş vermişdi ki, İkinci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş insanların yaxınlarına qısa müddət ərzində maddi dəstək göstərsin, onlara evlərin verilməsi təmin edilsin.

12 mindən çox şəhid ailəsi və müharibə əlili mənzil və ya fərdi evlə təmin edilib

Ölkəmizin ərzaq bütövlüyü uğrunda canını fəda etmiş şəhidlərin ailələrinə, əlillərə və müharibə veteranlarına yüksək diqqət və qayğı hər zaman dövlət siyasətində prioritet olub. Birbaşa Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın diqqət

və nəzarətində olan bu məsələ ilə bağlı ən ali səviyyədə müvafiq göstərişlər verilib və bu kateqoriyadan olan insanların problemlərinin həlli istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilib.

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı müvafiq fərman və sərəncamlar əlil və şəhid ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində mühüm rol oynayıb. Hazırda bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər sistemi və ardıcıl xarakter daşıyır.

Prezidentin 2021-ci il 25 yanvar tarixli sərəncamı ilə bu kateqoriyadan olanlara 2021-2025-ci illərdə 11 min mənzil və ya fərdi evin verilməsi nəzərdə tutulub. 2021-ci ildə şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə üç il əvvələ nisbətən 5 dəfə çox mənzilin verilməsi proqramı icra olunub. Onu da xatırladaq ki, 2018-ci ildə 626, 2019-cu ildə 934, 2020-ci ildə 1572 və Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə - 2021-ci ildə 3000 şəhid ailəsi və müharibə əlili fərdi ev və mənzillərlə təmin olunub.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin məlumatına əsasən, postmüharibə dövründə hər biri bütün zəruri infrastrukturla təmin olunmuş 6 yaşayış kompleksini istifadəyə verilib və bu kateqoriyadan olan şəxslərə təqdim edilib. Həmin 6 yaşayış kompleksinin döndürün açılışı Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə olub.

Proqram çərçivəsində postmüharibə dövründə 3500, ümumilikdə ötn dövrdə 12 500-dən çox şəhid ailəsi və müharibə əlili mənzil və ya fərdi evlə təmin edilib.

Əlillərin avtomobillə təminatı istiqamətində də uğurlu iş aparılır. Belə ki, son 4 ildə 500, postmüharibə dövründə 264, bu il 100, ümumilikdə ötn dövrdə 7450 müharibə əlinə avtomobil verilib.

Həyata keçirilən səmərəli tədbirlərdən biri də Vətən müharibəsi şəhidlərinin ailə üzvlərinin və qazilərin işlə təminatı məqsədilə "Məşğulluq marafonu"na start verilməsidir.

Şəhid ailəsi üzvləri və qazilərin sağlamlığı da diqqətdən kənar qalmayıb. Vətən müharibəsindən

dərhal sonra onlara sosial-psixoloji dəstək tədbirlərinə start verilib, şəhid ailələri, qazilər, ümumiyyətlə, müharibədən zərərçəkənlərlə psixoloji iş aparılıb.

Əlilliyi olan şəxslərin reabilitasiya xidmətləri və vasitələri ilə təminatı sahəsində işlər davam etdirilir. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, 2019-2021-ci illərdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin 12 reabilitasiya və sosial xidmət müəssisəsi əsaslı təmir olunaraq yenidən qurulub və ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilərək istifadəyə verilib.

Müharibə əlillərinin yüksək texnologiyalı son nəsil protezlərlə təminatı işləri də uğurla aparılır. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Vətən müharibəsinin 200 hərbiçisi, ümumilikdə 324 müharibə əlili yüksək texnologiyalı son nəsil protezlərlə təmin edilib. Təqdim edilən "Genium" tipli yüksək texnologiyalı protezlər aktivlik və funksionallığı ilə seçilir. Vətən müharibəsində əzalarını itirən hərbiçilərimiz son nəsil protezlər vasitəsilə aktiv hə-

yata dönüş imkanı əldə edirlər. Hətta onlar bununla idman yarışlarında da iştirak edə biləcək bacarığına sahib olurlar.

Qazi və şəhid ailələrinə qayğı baxımından Prezident İlham Əliyevin 8 dekabr 2020-ci il tarixdə "Azərbaycan Respublikasının ərzi bütövlüyünün müdafiəsi ilə əlaqədar yaralanmış və şəhid ailələrinin təminatına dəstək fondunun yaradılması haqqında" Fərmanı ilə "YAŞAT" Fondunun təsis edilməsi isə müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Fond vasitəsilə qazilərimiz və şəhid ailələrinə mütəmadi dəstək göstərilir.

Dövlət öz üzərinə düşən vəzifəni icra edir

Sosial dövlət olan Azərbaycan hər zaman əhalinin həssas qruplarına, şəhid ailələrinə və qazilərə göstərdiyi diqqət və qayğı ilə seçilir. Bu kateqoriyadan olan insanların rifah halının yaxşılaşdırılması üçün mütəmadi proqramlar icra olunur və bu istiqamətdə gerçəkləşdirilən

bütün məsələlər dövlət başçısı tərəfindən xüsusi diqqətdə saxlanılır. Prezident İlham Əliyev çıxışlarında hər zaman bu insanların problemlərinin həllinə diqqət yetirilməsinin vacibliyini vurğulayır.

İyulun 25-də Prezident İlham Əliyev Masallı, Lerik və Göygöl rayonlarının yeni təyin olunmuş icra başçılarına qəbul etdiyi zaman da bu məsələyə diqqət çəkdi və bildirdi ki, İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl və sonra şəhid ailələri daim diqqət mərkəzindədir. Mütəmadi olaraq şəhid ailələri, müharibə əlilləri ilə çoxsaylı görüşlər keçirilir, onların məişət problemləri dövlət xətti ilə həll olunur.

"Hazırda Bakı, Sumqayıt və Abşeron rayonunda şəhid ailələrinin evlə təminatı məsələləri artıq yekunlaşmaq üzrədir", - deyən Prezident bildirdi ki, digər rayonlarda da dövlət xətti ilə bu iş görülməlidir. Yəni dövlət öz üzərinə düşən vəzifəni icra edir. O cümlədən şəhid ailələrinin, müharibə əlillərinin işlə təminatı üçün çoxsaylı tədbirlər həyata keçirilir: "Əsas odur ki, yerlərdə də bu kateqoriya-

dan olan insanlara diqqət göstərilir. Rayon icra orqanlarının nümayəndələri onlara biganə qalmasınlar, əksinə, daim onların yaşayışı ilə maraqlansınlar, onların məşğulluğu ilə maraqlansınlar..."

...Onlar öz canlarını fəda edib, onlar sağlamlığını itirib, onlar heç nəyə baxmadan, qorxmadan ölməyə gedərək Vətənimizi işğalçılardan xilas ediblər. Ona görə hər bir dövlət müruru, neinki dövlət mürurunun, hər bir insanın borcudur ki, onlara arxa, dayaq olsun. Yenə də deyirəm, dövlət və mən Prezident kimi daim onların problemləri ilə maraqlanaram, bu problemləri həll edirəm, daim onlarla bir yerdəyəm. Hər bir dövlət momuru da, bax, eyni hərəkətlər etməlidir".

Bu gün şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə və veteranlarına göstərilən hərtərəfli qayğı, onların sosial ehtiyaclarının dövlət tərəfindən ödənilməsi həmin vətəndaşlarımızın daim diqqətdə saxlanıldığını bariz göstəricisidir.

Şəhidlərimizin ruhunu əziz, qazilərimizin qəhrəmanlığını uca tutan Azərbaycan dövləti hər zaman bu kateqoriyadan olan insanlara qayğı və həssaslıqla yanaşır, onların sosial rifahlarının yüksək olması istiqamətində mühüm işləri reallaşdırır.

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Türkdilli dövlətlərin xüsusi xidmət orqanlarının növbəti konfransı keçirilib

İyulun 26-da Qırğızstanın Çolpan-Ata şəhərində Türkdilli Dövlətlərin Xüsusi Xidmət Orqanları Konfransının XXIV iclası keçirilib.

Tədbirdə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə yanaşı, Türkiyə, Qırğızstan, Qazaxıstan və Özbəkistanın xüsusi xidmət orqanlarının rəhbərləri və nümayəndələri iştirak etmişlər.

DTX-nin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iclasda üzv dövlətlərin təhlükəsizlik təşkilatlarının rəhbərlərinin məruzələri dinlənilib.

DTX-nin rəisi general-polkovnik Əli Nağıyev çıxışında rəhbəri olduğu quru-

mun Türkdilli Dövlətlərin Xüsusi Xidmət Orqanları Konfransının Türk Dövlətləri Təşkilatına qoşulması ilə bağlı təşəbbüsünün tərəfdaş ölkələr tərəfindən dəstəkləndiyini və bu iclasda bununla əlaqədar Niyət Protokolunun imzalanacağını məmnunluqla qeyd edib, təşkilatın adının dəyişdirilərək "Türk dövlətləri xüsusi xidmət orqanları" adlanmasına dair təklif irəli sürüb.

DTX-nin rəisi dünyada cərəyan edən global kateklizmlərin və proseslərin regionumuzun təhlükəsizlik mühitinə ciddi təsir göstərdiyini qeyd edərək türkdilli dövlətlərin birgə fəaliyyətinə yenidən baxılmasının vacibliyinə toxunub, beynəlxalq terrorçuluq, transmilli mütəşəkkil cinayətkarlıq, ekstremizm və radikalizmin

yeni təzahürlərinin meydana çıxmasının, müharibə və münaqişələr nəticəsində müvafiq ölkələrdən qaçqın axınının həmin insanlar arasında olan radikalizminin şoxsaxlı ölkələrarası hərəkət imkanlarının genişlənməsinə şərait yaratmasının xüsusi narahatlıq doğurduğunu bildirib.

Göstərilən məsələlərlə əlaqədar, türkdilli dövlətlərin xüsusi xidmət orqanları tərəfindən əməkdaşlıq münasibətlərinin maksimum dərəcədə sıx qurulmasının, qarşılıqlı məlumat və təcrübə mübadiləsinin daha da effektiv təşkil edilməsinin, birgə sərəfərin bundan sonra da əzmlə davam etdirilməsinin zəruriliyi vurğulanıb.

General-polkovnik Əli Nağıyev bəzi qonşu ölkələrin ərazisindən bir sıra radikal dairələrin regionda və Azərbaycan daxilində mövcud olan sabitliyin və əmin-amanlığın pozulmasına yönəlməli fəaliyyətinin mütəmadi davam etdirildiyini, həmçinin Ermənistandakı revanşist qüvvələrin təxribat niyyətlərindən hələ də əl çəkməməsi və bu ölkənin müxalifətinin Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması prosesinə xələf gətirilməsi üçün ciddi-cəhdlə çalışmasının dərin təəssüf hissi yaratdığını nəzərə çatdırıb və bildirib ki, respublikamızın xüsusi xidmət orqanları tərəfindən daim ayıq-sayıqlıq qorunmaqla belə məqamların səbəb ola biləcəyi hər cür neqativ halların qarşısı qətiyyətlə alınacaqdır.

Konfransın sonunda üzv dövlətlər tərəfindən müvafiq sənədlər imzalanıb.

Şəhid ailələri və Vətən müharibəsi əlillərinin iştirakı ilə hüquqi-maarifləndirici görüş

Müharibə, Əmək və Silahlı Qüvvələr Veteranları Təşkilatı ilə "Dayaq" Vətən Müharibəsi Əlillərinə və Şəhid Ailələrinə Dəstək Təşkilatı hüquqi maarifləndirmə yönündə görüş keçirib. Tədbir şəhid ailələri və Vətən müharibəsi əlillərinin hüquqi problemlərinin həllinə dəstək proqramına uyğun olaraq təşkil edilib.

"Dayaq" Təşkilatından AZƏRTAC-a bildirilib ki, görüşdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin məsul işçiləri, "Dayaq" Vətən Müharibəsi Əlillərinə və Şəhid Ailələrinə Dəstək Təşkilatının sədri Qalib Əliyev, təşkilatın hüquqi məsələlər üzrə sədr müavini Məcid Məmmədov, icraçı direktor Zəmin Zeynal, idarə heyəti və fəal

üzvləri, Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyasının üzvləri - tanınmış vəkillər Vüsal Səfərov, Murad Mirzəzadə və "Arbitrium" Vəkil Bürosunun əməkdaşları Namiq Bağirov, Nəsimi Cəfərov, Kamilə Raxtari, şəhid ailələri, qazilər hüquqi dirləmədə fəal şəkildə iştirak ediblər.

Görüşdə çıxış edən qurum rəsmiləri dövlət tərəfindən şə-

hid ailələri və qazilərə göstərilən diqqət və qayğıdan söz açıblar.

Natiqlər təəssüf hissi ilə bildiriblər ki, son dövrlər şəhid ailələri və qazi adından sui-istifadə hallarına rast gəlinir. Bəzi dövlət qurumlarında çalışan vəzifəli şəxslər tərəfindən şəhid ailələri və qazilərin müraciətlərinə laqeydliliklə yanaşıldığı müşahidə edilməkdədir. Bu isə ölkəmizdə belə həssas kateqoriyadan olan vətəndaşlarımızın özlərinə qazandıqları kimi halların baş verməsinə gətirib çıxarıdır.

Çıxışları onu da xüsusi vurğulayıblar ki, bu kimi xoşagəlməz hadisələrin baş verməməsi, vaxtında qarşısının alınması üçün vətəndaş cəmiyyəti olaraq dövlətə dəstək istiqamətində hüquqi dirləmələrin keçirilməsi məqsəduşundur.

Hər iki qurumun birgə əməkdaşlığı çərçivəsində belə hüquqi görüşün keçirilməsinə əsas məqsəd Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin şəhid ailələri və qazilərlə bağlı həyata keçirdiyi uğurlu sosial siyasətə hüquqi dəstək olmaqla yanaşı, ictimai töhfə verməkdir.

Multikulturalizm Yay Məktəbinin üçüncü günü maraqlı müzakirələrlə yadda qalıb

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin (BBMM) təşkilatçılığı ilə keçirilən "Multikulturalizm siyasəti qlobal və regional sülhün açarı kimi" adlı XII Beynəlxalq Multikulturalizm Yay Məktəbi Şəhid öz işini uğurla davam etdirir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Yay Məktəbinin üçüncü günü BBMM-in Tədris şöbəsinin müdiri, siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru İrina Kuninanın "Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin fəaliyyəti haqqında" və Mərkəzin Analitika şöbəsinin müdiri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Rəşad İlyasovun "Azərbaycan multikulturalizminin ədəbi-bədii və fəlsəfi-publisistik qaynaqları" mövzularında mühazirələri dinlənilib.

İrina Kunina əvvəlcə Azərbaycan multikulturalizmi modelini haqda layihə iştirakçılarına geniş məlumat verib. O qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin də vur-

güldü kimi, bu gün Azərbaycan dünyada multikulturalizmin ünvanlarından birinə çevrilib.

Azərbaycan multikulturalizmi modelinin geniş təbliğində Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin fəaliyyətini xüsusi vurğulayan İ.Kunina sonra iştirakçıları BBMM-in həyata keçirdiyi layihələrlə tanış edib. Beynəlxalq Multikulturalizm Yay və Qış məktəbləri, Azərbaycan multikulturalizminin xarici ölkə universitetlərində tədrisi, eləcə də xarici tələbələrə yaradıldığı "Azərbaycanın gənc dostları"

Vurğulanıb ki, Azərbaycan multikulturalizminin qlobal və lokal gücü mədəni müxtəlifliyi əks etdirən poetik və intellektual mətnlərlə dayanır. Müəzzirə sual-cavab və müzakirə ilə başa çatıb.

Yay Məktəbinin iştirakçıları üçün ikinci dərəcəli Albaniya-Udi xristian dini icmasının sədri Robert Mobilini də görüşüb. Görüşdə iştirakçılara Azərbaycan multikulturalizmi, müxtəlif dinlərin nümayəndələrinə göstərilən dövlət dəstəyi, onların öz ayinlərini azad və sərbəst şəkildə yerinə yetirmələri üçün yaradılan şərait və sair barədə məlumat verilib.

Sonra iştirakçılar Qəbələ rayonuna səfər edib, "Tufandağ" istirahət kompleksində olublar.

Bununla da Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin (BBMM) təşkilatçılığı ilə keçirilən "Multikulturalizm siyasəti qlobal və regional sülhün açarı kimi" adlı XII Beynəlxalq Multikulturalizm Yay Məktəbinin üçüncü günü başa çatıb.

Bakıda Avropa Bilik Yarışı keçirilib

İyulun 27-də Avropa İttifaqının Azərbaycan nümayəndəliyi və gənc Avropa səfirlərinin birgə əməkdaşlığı ilə Avropa Bilik Yarışı keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Avropa İttifaqını nə dərəcədə yaxşı tanıyırsınız?" adlı yarış Avropa "Gənclər ili" nə həsr olunub. Azərbaycanın bütün bölgələrindən olan 14-26 yaşlı istedadlı gəncləri bir araya gətirən bilik yarışını iştirakçıların Avropanın tarixi, dəyərləri, mədəniyyəti barədə biliklərini interaktiv yolla artırmaqla yanaşı, həm də onlarda komanda ruhunun və analitik bacarıqların inkişafına kömək edir. Yarışda iştirak üçün 555 gənc müraciət edib, onlardan 66 nəfər müsabiqədən keçib. Bilik yarışına 14 komanda qatılıb.

Al-nin Azərbaycan nümayəndəliyi səfiri Peter Mixalko bilik yarışına qatılan gəncləri salamlayaraq bildirib ki, Avropa İttifaqı pandemiya zamanı gənclərin çəkdiyi əziyyətləri nəzərə alaraq 2022-ci il "Gənclər ili" elan edib. İki il sürən çox çətin dövrdən sonra AI bütün dünyadakı gənclər üçün daha bərabər təhsil və iş imkanları təmin etmək niyyətindədir. Gənclər ilində AI-nin Azərbaycan nümayəndəliyi Avropa Səhərciyi, Avropa Yay Məktəbi və AI Gənclər Müsabiqəsi kimi tədbirlər keçirməyi planlaşdırır. Məqsəd Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığı daha çox gücləndirməkdir ki, parlaq gələcəyin qur-

ucusu olan gənclər də bu məsələdə xüsusi rol oynayırlar. Tədbirdə Almaniya, Çexiya və Fransanın Azərbaycan nümayəndəliyi, müxtəlif dövlət universitetlərinin tələbələri, Abşeron, Biləsuvar rayonları və Şəki şəhərinin orta məktəblərinin yuxarı sinif şagirdləri, eləcə də media nümayəndələri iştirak ediblər.

İki mərhələdə keçirilən bilik yarışında "Replicants" komandası qalib olub. İkinci və üçüncü yerləri müvafiq olaraq "One Minute" və "Zekalar" komandaları tutub. Qalibləri Al-nin Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Peter Mixalko mükafatlandırılıb.

Yarışın bütün iştirakçılarına hədiyyələr təqdim olunub.

YAP Təftiş Komissiyasının növbəti iclası olub

İyulun 27-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Təftiş Komissiyasının videokonfrans formatında növbəti iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Təftiş Komissiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Sevinc Hüseynova iclasın gündəliyi və mü-

zakirəyə çıxarılan məsələlər barədə məlumat verib.

İclasda YAP Mərkəzi Aparatının və yerli təşkilat aparatlarının maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin təftişinin aparılmasına dair təlimat və digər cari məsələlər müzakirə olunub. YAP Təftiş Komissiyasının üzvləri Nizami Səfərov, Elman Nəsirov, Aydın Hüseynov, Həsən Həsənov, Musa Musayev, Naqif Həməzəyev və Mələhət İbrahimqızı gündəlikdə duran məsələlərə münasibət bildiriblər.

Gündəliyə çıxarılan məsələlərin hər biri tədqiqatçıların məsələlər barədə məlumat verib.

İclasda YAP Mərkəzi Aparatının və yerli təşkilat aparatlarının maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin təftişinin aparılmasına dair təlimat və digər cari məsələlər müzakirə olunub. YAP Təftiş Komissiyasının üzvləri Nizami Səfərov, Elman Nəsirov, Aydın Hüseynov, Həsən Həsənov, Musa Musayev, Naqif Həməzəyev və Mələhət İbrahimqızı gündəlikdə duran məsələlərə münasibət bildiriblər.

Gündəliyə çıxarılan məsələlərin hər biri tədqiqatçıların məsələlər barədə məlumat verib.

İclasda YAP Mərkəzi Aparatının və yerli təşkilat aparatlarının maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin təftişinin aparılmasına dair təlimat və digər cari məsələlər müzakirə olunub. YAP Təftiş Komissiyasının üzvləri Nizami Səfərov, Elman Nəsirov, Aydın Hüseynov, Həsən Həsənov, Musa Musayev, Naqif Həməzəyev və Mələhət İbrahimqızı gündəlikdə duran məsələlərə münasibət bildiriblər.

Gündəliyə çıxarılan məsələlərin hər biri tədqiqatçıların məsələlər barədə məlumat verib.

İclasda YAP Mərkəzi Aparatının və yerli təşkilat aparatlarının maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin təftişinin aparılmasına dair təlimat və digər cari məsələlər müzakirə olunub. YAP Təftiş Komissiyasının üzvləri Nizami Səfərov, Elman Nəsirov, Aydın Hüseynov, Həsən Həsənov, Musa Musayev, Naqif Həməzəyev və Mələhət İbrahimqızı gündəlikdə duran məsələlərə münasibət bildiriblər.

"Qarabağ xanlığı. Tarixi və mədəni kimlik" kitabı erməni saxtakarlığına tutarlı cavabdır

Azərbaycan tarixini özündə yaşadan bir saxsı parçası da bizim üçün əvəzsizdir. Bu tarixi yazıt nəsildən-nəslə ötürən tarixçilər olsa da, onun saxlanma yeri muzeylərdir.

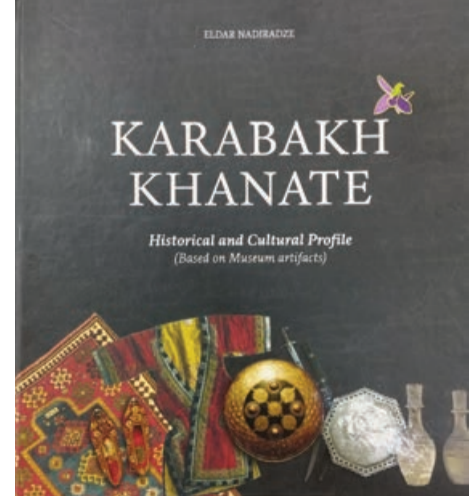
Bu gün xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini, tarixi kimliyini, yaşam tərzini, düşüncə və inanclarını özündə yaşadan elə sənət nümunələri var ki, onlar növbəti, hətta yaxın-uzaq ölkələrin muzeylərində də qorunub saxlanılır. Yüzlilliklərin o üzündə baş qaldıran səsələri, əfsanəyə dönmüş həqiqətləri özündə yaşadan tarix nümunələrinin toplanaraq nəşr edilməsi isə çox vacib və əhəmiyyətli məsələdir. Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə elan edilmiş "Şuşa ili"ndə çap olunan "Qarabağ xanlığı. Tarixi və mədəni kimlik" kitab-əlbom bu ilə layiqli töhfə olmaqla yanaşı, tariximizin öyrənilməsinə dəyərli mənəbərdir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, həmin kitab-əlbom professor Eldar Nadiradzenin rəhbərliyi altında bir qrup gürcü alimin iştirakı ilə hazırlanıb. Kitab Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin dəstəyi ilə 5 dildə - Azərbaycan, rus, ingilis, fransız və ərəb dillərində nəşr olunub.

Nəşrdə XIX əsrdə çar Rusiyasının Qarabağda həyata keçirdiyi hərbi və elmi ekspedisiyalar zamanı toplanan və hazırda Gürcüstan Milli Muzeyinin fondlarında saxlanılan, Qarabağ xanlığına aid olan 300-dən çox artefaktın rəsmi toplanması. Nəşrdə kataloqlaşdırılmış bu kolleksiya Azərbaycan tarixinin ayrılmaz hissəsi olan Qarabağ xanlığı və onun zəngin mədəni irsinə artan beynəlxalq marağın daha bir göstəricisidir. Kolleksiya XIX əsrdə və XX əsrin əvvəllərində Qarabağa təşkil edilmiş elmi ekspedisiyalar zamanı toplanaraq Rusiya imperiyasının Tiflis şəhərindəki arxivlərinə göndərilən, hazırda Gürcüstan Milli Muzeyinin fondlarında saxlanılan çoxsaylı eksponatların bir hissəsindən ibarətdir.

Bu artefaktların (xalçalar, silahlar, rəsm əsərləri, qab-qacaqlar və s.) əsasında müəllif Qarabağ xanlığı dövründə yaşamış Azərbaycan xalqının mədəni irsinin - silah və qələmin, zadəgan nəsillərin şan-şöhrətinin və ən xəfif pöczyanın parlaqlığının, ruhani yüksəlişin və yaradıcı inkişafın sərəfəli dövrünün zənginliyini və müxtəlifliyini göstərə bilib.

Tbilisi Dövlət Universitetinin professoru, tarix elmləri doktoru Dimitri Şvelidzenin kitabına yazdığı "Ön söz"də oxuyu-

ruq: "Fotoalbom şəkildə hazırlanan bu kitab, şübhəsiz ki, Qarabağın tarixi, Azərbaycanın Şuşa şəhərinin bu il həm Azərbaycan, həm də onun hüdüdlərindən kənarında geniş qeyd olunan 270 illik yubileyinə yaxşı hədiyyə olacaqdır. Professor E.Nadiradzenin rəhbərliyi altında bir qrup tədqiqatçı və ekspert tərəfindən hazırlanan bu nəşrdə Tbilisidə Gürcüstan Milli Muzeyində saxlanılan Qarabağın mədəni irsinə aid nadir fotoşəkillər və artefaktlar toplanıb. Muzey 1852-ci il mayın 10-da imperator Rus Coğrafiya Cəmiyyətinin Qafqaz şöbəsi tərəfindən yaradılmış və 1867-ci il-

də alman tədqiqatçısı Qustav Raddenin təşəbbüsü ilə Qafqaz Muzeyinə çevrilməlidir. Burada yerləşdirilən kolleksiyaların toplanmasında 1875-ci, 1905-ci və 1912-ci illərdə Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində aparılan ekspedisiyaların böyük əhəmiyyəti olmuşdur. Toplanmış materiallar indiyədək muzeydə saxlanılan ən zəngin kolleksiyamızın əsasını təşkil edib".

Professor D.Şvelidzenin "Ön söz"də qeyd etdiyi kimi, kolleksiyamızın ilkin formasını qorumaq üçün kitabda Yelizavetpol (Gəncə) quberniyasının nadir köhnə fotoşəkilləri də yer alıb. Bu tədqiqat kataloqu təkcə Qarabağın Azərbaycan irsi haqqında biliklərin artırılmasına deyil, həm də bu sahədə Azərbaycan-Gürcüstan əli əlaqələrinin dərinləşməsinə xidmət edəcək.

"Son 10 ildə layihələri və dəstəyi ilə bu sahədə intibaha səbəb olan Heydər Əliyev Fonduna xüsusi minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Eyni zamanda bu unikal nəşrin çapına dəstək verən və öz yardımını əsirgəməyən hər bir kəsə də ayrılıqda təşəkkür edirəm", - deyə gürcü alim qeyd edib.

Çox unikal mədəni irsimizin göstəricisi olan nəşrdə Qarabağa aid xalça, silah, məişət və s. əşyaların fotoları yer alıb. Ye-

ri gəlmişkən qeyd edək ki, belə bir kitabın nəşri ilk iş deyil. İrəvan xanlığı haqqında da belə kitab nəşr edilib, Bakı xanlığına dair də kitab hazırlanıb. Vaxtilə Qafqaz muzeyində saxlanan artefaktlar tədricən aşkar olunacaqdır. Bu işdə Heydər Əliyev Fondunun çox böyük xidməti var. Eləcə də Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi də bu prosesə fəal dəstək verir.

Ən maraqlı məsələlərdən biri də odur ki, bu artefaktlar Gürcüstan Milli Muzeyinin arxivinə təhvil verildikdən sonra müəyyən səbəblərdən heç vaxt açılmayıb və bir əsrdən artıq müddətdə arxivdə kataloqlaşdırılmadan saxlanılıb, indi araşdırılaraq ilk dəfə nəşr olunub. Tapılmış bu artefaktların tarixi və mədəni əhəmiyyəti Qarabağın Azərbaycan kimliyini maddi sübut və faktlarla sübuta yetirməsindən və Qarabağın erməni kimliyi haqda siyasi dəlləlliyi təzkib etməsindən ibarətdir.

Kitabın maraqlı faktlardan biri də Qarabağ xanlığının bayrağıdır. Bu nadir bayraq Azərbaycan irsinə aid olan və hazırda Gürcüstan Milli Muzeyinin fondlarında saxlanılan çoxsaylı artefaktlardan biridir. Bayrağın üzərində Günəş və Aslan təsvirləri var. Bu ikili simvol - Qızılbaş dövləti və Səfəvi sülaləsinin rəsmi rəmzlərindən biri olub. Burada Günəş taxt, şir isə taxtın

keşikçisi anlamına gəlir. Bununla yanaşı, aslan təsvirləri günəş və aydınlıq simvolu olaraq qədim türk inançında geniş yer alır. Beləliklə, gürcü arxivlərində tapılan və Qarabağ xanlığına aid edilən bu ilk bayraqdan da göründüyü kimi, Qarabağ xanlığı möhür tarixi Qızılbaş-Azərbaycan dövlətçiliyi ənənəsinin davamı olub.

Kitab-əlbomdan seçilmiş artefaktlar arasında Qarabağ xanlığına aid edilən bayraqla yanaşı, Qarabağ xanları sülaləsi tərəfindən qorunmuş Şah İsmayıl qalxanı, həmçinin XIX əsr Şuşa şəhərinin görüntülərini əks etdirən fotolar xüsusi maraq doğurur.

Mühüm faktların yer aldığı bu nəşr Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olduğunu bir daha təkrarlayaraq faktlarla sübut edir. Kitabda təqdim olunan fotofaktlar bəlgədə yaşayan əhalinin necə yüksək inkişaf səviyyəsində olmasını göstərir və erməni saxtakarlığına tutarlı cavabdır.

Kitab Qarabağın tarixi ilə maraqlanan müvəttəssislər, həmçinin geniş oxucu auditoriyası üçün xüsusi maraq kəşf edir. Bu tarixi-mədəni irsi aşkarlandıqca onun yarımdığı bölgə və orada yaşayan insanların milli kimliyi meydana çıxır. Bunların da hər biri Azərbaycan reallığını əks etdirir.

Səudiyyə Ərəbistanının nəşri Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrliyindən yazıb

Səudiyyə Ərəbistanının "Alyoum" nəşrinə "Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına yeni məzmun gətirib" sərlövhəli məqalə dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə deyilir: "ABŞ-in "National Interest" nəşri yazır ki, Azərbaycanın sədrliyi dövründə Qoşulmama Hərəkatı (QH) üzv ölkələrin problemləri ilə bağlı səmərəli təşəbbüslər çıxış edib. 2019-cu ildən bəri Hərəkata üzv olan 120 ölkənin sesi global arenada daha çox eşidilməyə başlayıb. Rəsmi Bakı COVID-19 pandemiyasının başladığı vaxtdan bu qlobal bolanın iqtisadi və sosial fəsadlarını aradan qaldırılması istiqamətində səylər göstərib. 2002-ci il mayın 4-də QH-nin 45 ölkənin və beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə mühüm sam-

miti keçirilib. Həmçinin BMT Baş Assambleyası çərçivəsində keçirilən xüsusi sessiyada bəşəriyyəti narahat edən problemlər

müzakirəyə çıxarılıb. Bundan başqa, Azərbaycanın sədrliyi dövründə QH-nin strukturunun təkmilləşməsi və daha effektiv beynəlxalq təşkilatla çevrilməsi prosesi başlanıb. Hərəkatın Parlament Şöbəsi və Gənclər Şöbəsi, həmçinin Prezident İlham Əliyevin irəli sürdüyü Nyu Yorkda ofisin açılmasına dair təşəbbüs üzv ölkələr tərəfindən yüksək qiymətləndirilib.

Məqalədə vurğulanıb ki, QH-nin son vaxtlarda keçirilən tədbirləri bu təşkilatın sülh və təhlükəsizlik məsələlərinin, həmçinin üzv ölkələrin özləri arasında problemlərin həllində mühüm rol oynama biləcəyini göstərdi. 2020-ci ilin sentyabr-noyabrında ərəzi bütövlüyünü təmin etmiş və hazırda sülh və regional əməkdaşlıq təşəbbüsləri ilə çıxış edən Azərbaycanın təcürbəsi buna imkan verir.

ABŞ nümayəndə heyəti hərbi hissə və tibb idarəsini ziyarət edib

ABŞ ilə Azərbaycan Respublikası arasında ikitərəfli hərbi əməkdaşlığa və "Statla Tərəfdaşlıq Proqramı"na dəstək çərçivəsində ölkəmizdə səfərdə olan ABŞ Quru Qoşunlarının Avropa və Afrika Komandanlığının Quru Qoşunları Milli Qvardiyası komandanının müavini general-mayor Maykl Vikmanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti hərbi hissə və Müdafiə Nazirliyinin Tibb İdarəsini ziyarət edib.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, tərəflər arasında keçirilən görüşlərdə Azərbaycan ilə ABŞ arasında hərbi əməkdaşlıq, eləcə də Oklohoma ştatı ilə "Statla Tərəfdaşlıq Proqramı"nın öhatə edən fəaliyyətlər çərçivəsində qarşılıqlı maraqa doğuran məsələlər haqqında fikir mübadiləsi aparılıb. Sonda qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub, xatirə şəklində çəkilib.

Hərbə köklənməkdənsə, sülhə əyilmək daha yaxşıdır Xüsusən də Ermənistan üçün

Bu ilin 6 ayının yekunlarına həsr olunan müsavirədə dövlət başçısı sülh prosesinin tənzimlənməsində ermənilərin nə dərəcədə riyakar mövqə sərgilədiklərini növbəti dəfə işə etmiş, belə "diplomatiya"nın onların özü üçün faciələrlə nəticələnməyəcəyini bildirmişdir.

İlham Əliyev belə hesab edir ki, məğlub edilən Ermənistan beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanan təkliflərimizi operativ qəbul etməli və bu istiqamətdə konkret və dəqiq addımlar atmalıdır. Ermənistan sülhə və əməkdaşlığa hazır olduğunu yalnız sözdə və bəyanatlarda deyil, siyasi qərarlarla da nümayiş etdirməlidir.

Azərbaycan tərəfi bu istiqamətdə müxtəlif səviyyələrdə aparılan danışıqların uğurlu məcraya yönəlməsi üçün bütün siyasi və diplomatik addımları atır. Dövlətimizin rəsmi mövqeyi belədir ki, Ermənistan tərəfi də yubanmadan konkret fəaliyyət göstərməlidir. Təəssüf ki, bu danışıqlarda Ermənistan riyakarlığı üzündən müsbət məqamları üstələyən kifayət qədər mənfi çalarlar da var. Artıq Ermənistan 10 noyabr Bəyannaməsinin vacib şərtlərindən boyun qaçırır, baxmayaraq ki, sənəddə məğlub tərəf kimi öz üzünə ciddi öhdəliklər götürmüşdür.

Prezident İlham Əliyev qeyd etdiyi müsavirədə erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılmasını vacib məsələ kimi Azərbaycan tərəfinin dəfərlə qaldırıldığı diqqətə çatdıraraq vur-

ğulamışdır ki, bu məsələ Rusiyanın hərbi rəhbərliyi qarşısında da qoyulmuşdur. Hətta Rusiyanın Müdafiə Nazirliyinin yüksək vəzifəli şəxsi Azərbaycanda səfərdə olarkən söz vermişdi ki, iyun ayına qədər erməni silahlı birləşmələri Qarabağdan çıxarılacaq: "Ermənistan 10 noyabr Bəyannaməsinə zidd olaraq bu öhdəliyi yerinə yetirmir. Rusiya sülhməramları - Rusiya tərəfi də 10 noyabr Bəyannaməsinə imzalayıb - necə deyirlər, onları buna məcbur etmir. Əlbəttə ki, bu, dözülməz vəziyyətdir. Çünki erməni silahlı birləşmələrinin Azərbaycan ərazisində qalması tamamilə qəbul ediləməzdir. Biz qalib ölkəyik, biz öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etmişik".

Müsavirədə digər vacib məsələyə də toxunulmuşdur. Məlum olduğu kimi, Ermənistan tərəfi 10 noyabr Bəyannaməsində Azərbaycanın əsas hissi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat dəhlizinin açılması öhdəliyini götürmüşdür. Buna baxmayaraq, rəsmi İrəvan dəhlizin açılmasına ciddi maneələr törədib. Əsrlərboyu üzde zavallı mələk, hərəketlərində isə işğalçı cəllad rolunu oynayan ermənilər elə fikirləşirlər ki, yenə də köhnə havada yallı gedə biləcəklər.

Artıq noyabrda həmin bəyannamənin imzalanmasından iki il keçəcək. Lakin hələ də bu günə qədər Zəngəzur dəhlizinin Mehri hissəsində tikiləcək demir yolunun texniki-iqtisadi əsaslandırılması yoxdur. Görünəni odur ki, Ermənistan üzündə saxta təbəssümlə "sülh lambadası" getsə də, altın danışıqları pozmaq üçün saman çö-

pündən belə vaz keçirir. İlham Əliyev isə bu məsələ ilə bağlı etirazını gizlətmir: "Avtomobil yolunun marşrutu bizə verilməyib. Bir il səkkiz ay keçib, mən bu məsələni dəfərlə qaldırışam, o cümlədən Brüssel görüşlərində - mənəm, Ermənistanın baş naziri və Avropa İttifaqı Şurası Prezidentinin görüşləri əsnasında üç dəfə qaldırışam. Bu günə qədər bizə marşrut verilmir. Orada cəmi 40 kilometr məsafədir... Deməli, bu marşrutun bizə verilməməsi, bu istiqamətdə işlərin aparılmaması, texniki-iqtisadi əsaslandırmanın hazırlanmaması - mən bir səbəbi var - Ermənistan bu öhdəliyi də yerinə yetirmək istəmir, ancaq bunu etiraf etmir. Ona görə biz haqqımızı tələb edirik. Əgər biz 10 noyabr Bəyannaməsinin bütün müddəalarını icra ediriksə, Ermənistanın da eyni yanaşma tələb edirik. Özü də 1 il 8 ay keçib və bunu hər kəs nəzərə almalıdır".

Ermənistan bu danışıqlardan boyun qaçırmaq elə düşünür ki, Azərbaycanın inkişafına maneələr törədəcək, onun islahatlarını son-gidəcək və müəyyən üstünlüklərə nail olacaq. Lakin qoşularımız anlamalıdır ki, ordu və iqtisadiyyatı darımağın edilən, riyakarlığı dünya miqyasında işə edilən Ermənistan Azərbaycanla görüşlərdə nəhəng işləri bir gün belə yubatacığı iqtidarında deyil. Əksinə, o, dirəndikcə, daha məsuliyyətsiz tərslik nümayiş etdirəcək, daha ağır çətinliklərə üz-üzə qala bilər. 30 il əvvəl 3,5 milyon əhali olan Ermənistanın bu gün 2 milyon əhali qalıb. Müharibə ritorikası, onlara məxsus olmayan tor-

paqlara status almaq cəhdləri bütün Ermənistanın xəritədən silinməsi ilə nəticələndir.

Ermənistan indi "status" məsələsini yenidən gündəmə gətirməyə çalışır. Halbuki kapitulyasiya aktına imza atanda ona "status"un hara göndərilirdiyi deyilmişdi. Amma, görünür, ermənilər buna inana bilmirlər, yaxud inanmaq istəmirlər. Nə etmək olar, öz işləridir, inanmasınlar. Amma ona əmin olunsun ki, bunun üçün onlara daha 30 il vaxt verilməyəcək. Azərbaycan Prezidentinin sözləridir: "Ona görə status haqqında danışmaq Ermənistan üçün hesab edirik ki, çox təhlükəli məsələdir. Çünki biz də status haqqında danışa bilərik, Zəngəzur üçün status tələb edə bilərik. O Zəngəzur ki, 1920-ci ilin noyabrında bizdən qoparıldı".

Ermənilərin artıq arxivə göndərilmiş Minsk qrupunu dirçəltmək cəhdləri də istehza doğurur. Əslində, ermənilərin bütün dayaq diplomatik cəhdlərinin arxasında köhnə iddiaları görünür. Bir tərəfdən, Ermənistan Azərbaycan tərəfinin beş prinsipini qəbul edir, digər tərəfdən isə, siyasi şoka düşüb ölmüş Minsk qrupunu dirçəltmək istəyir. Və bu zaman unudur ki, Prezident İlham Əliyev müsavirədə bu mənfi tendensiyalara qarşı sət və bəzişməz mövqə nümayiş etdirmişdir: "...əgər bu zərərli meyillərin qarşısı alınmasa, bir gün bunun fəsadı ola bilər. Biz bunu istəmirik, biz sülh istəyirik... Ona görə biz bunu görürük, təsbit edirik, xəbərdarlıq edirik".

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"

Məqsəd məlum, hədəf bəlli

Prezidentin ərəzaqlıq buğda ilə özünü təminatmə barədə fərmanı ölkəmizin ərəzaq təhlükəsizliyinin təminatı istiqamətində atılan vacib addımdır

Dünyanın bitib-tükənməyən problemlərindən biri də ərzb - buğda çatışmazlığı global təhlükəyə çevrilib. Bunun bir neçə səbəbi var. Birincisi, dünyada əhalinin sayının sürətlə artmasıdır ki, bu da buğdaya olan tələbatı yüksəldir.

İkincisi, koronavirus pandemiyasının təsirinə dünyada tədarük zəncirinin qırılması üzündən təchizatda ciddi, hələ də davam edən problemlər yaranıb. Sonuncusu isə Rusiya-Ukrayna silahlı qarşıdurması ilə bağlıdır.

Rusiya tərəfindən Ukraynanın dəniz limanlarının nəzarətə götürülməsi nəticəsində bu yaxınlarda ölkədən buğda ixracı dayanmışdır. Digər tərəfdən, Rusiya dünya bazarına taxılın ixracını məhdudlaşdırmışdır. Amma ilk növbədə Türkiyənin böyük səyi nəticəsində İstanbulda Ukrayna taxılının Qara dəniz limanları vasitəsilə ixracına dair əldə olunan razılaşma yaranmış kritik vəziyyətin nisbətən yumşalacağına ümid yaranıb. Artıq taxılın qiyməti 10 fevraldakı səviyyəyə düşüb. Çıxarılacaq birjada da buğdanın qiyməti 6 faizədək ucuzlaşdır. Birjada iyul ayına olan buğda fyuçərləri 10 fevraldan bəri aşağı həddə - 1 buşel üçün 7,50 dollara düşüb.

BMT-nin Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Təşkilatı (FAO) ekspertlərinin fikrincə, Ukraynada yığılıb qalan taxılın hamısı sürətlə dünya bazarına daxil olarsa, bu, qiymətlərin daha da ucuzlaşmasına gətirib çıxarar. "Əgər bu gün çatışmayan 3 milyon ton əvəzində bazar 5 milyon ton buğda çıxarılırsa, qiymətlər çox kəskin aşağı düşər. Bu zaman enerjidaşıcıların qiymətinə görə bahalı gübrələrdən istifadə edən fermerlər ciddi çətinliklərə üzləşsələr. Buna görə də Ukraynadan çıxarılacaq taxılla bağlı hansı addımların atılmasını əvvəlcədən müəyyənləşdirmək lazımdır. Bunun

üçün də həmin taxılın bazara tədricən çıxarılması təmin edilməlidir", - deyər ekspertlər bildirirlər.

İndi bütün ölkələr imkan daxilində yerli istehsal hesabına idxalı azaltmağa çalışırlar. Çünki son hadisələrin göstərdiyi kimi, dövlətlərin taxıldan bir-birinə qarşı siyasi təsir vasitəsi kimi istifadə etmələri istisna olunmur. Bu üzəndən ən doğru çıxış yolu daxili istehsalı artırmaqla idxaldan asılılığı aradan qaldırmaqdır.

Azərbaycan da ərəzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə həssaslıqla yanaşan ölkələrdəndir. Genişmiqyaslı aqrar islahatların aparılması möhb bu məqsədə xidmət edir. Kənd təsərrüfatında çalışan fermerlərə hər cür dəstək verilməsi, o cümlədən istifadə edilən yanacaq, sürtkü yağlarına görə subsidiyaların ödənilməsi, gübrə və kənd təsərrüfatı texnikasının güzəştli qiymətlərlə satılması və s. güzəştlər sonda məhsul istehsalının artmasına yönəlib. Bunun sayəsində ölkəmiz bir çox kənd təsərrüfatı məhsulları ilə özünü təminat edə bilər. Məsələn, mal, qoyun, toyuq əti və süd məhsulları ilə təminat daxili istehsal hesabına yüksək səviyyədə ödənilir. Meyvə-tərəvəz isə ölkənin ehtiyatlarını təminat etməklə yanaşı, həm də ixrac olunur.

Təəssüf ki, taxıl məhsulları ilə təminatda vəziyyət fərqlidir. İldə təxminən 1,2-1,3 milyon ton buğda idxal etməyə məcburuq. Həmin məhsulun qiymətinin dünya bazarında artması isə daxili bazarı mənfi təsir göstərir. Odur ki, dövlət səviyyəsində əsas ərəzaq məhsulu olan çörək və onun məmulatlarının qiymətinin artmaması üçün zəruri tədbirlər görür - buğda idxalçısı olan sahibkarlar ƏDV ödəməkdən azad edilir, çörəkbişirənlərə müxtəlif güzəştlər tətbiq olunur və s. Lakin bu, məsələnin kökündən həll olunması deyil. Ona görə də hazırda əsas diqqət ərəzaqlıq buğdanın istehsalını artırmağa yönəldilir.

Çünki bizim daha çox buğda istehsal etmək imkanımız kifayət qədərdir. Sadəcə, mövcud əkin sahələrindən səmərəli istifadə edə bilsək, idxala ehtiyac olmayacaq.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən "Ərzaqlıq buğda ilə özünü təminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında" 19 iyul 2022-ci il tarixli Fərmanı da ölkədə daxili istehsalı artırmaqla idxaldan asılılığı aradan qaldırmağa hədəflənib. Fərmanda deyilir: "Azərbaycan Respublikasında ərəzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, o cümlədən əsas ərəzaq məhsulları ilə özünü təminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsi ölkədə həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin mühüm istiqamətlərindən biridir. Bu məqsədlə aqrar sahədə dövlət dəstəyi mexanizmləri təkmilləşdirilir və beynəlxalq təcrübəyə əsaslanan yeni dəstək tədbirləri həyata keçirilir".

Milli Məclisin deputatı Azər Badamovun sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyevin sözügedən fərmanı ölkəmizdə ərəzaqlıq buğda istehsalında yeni yanaşmanın formalaşmasına və orta məhsuldarlığın artırılmasına imkan verəcək: "Formanda ərəzaqlıq buğda istehsalı ilə məşğul olan təsərrüfatlar qarşısında orta məhsuldarlığın və keyfiyyətin yüksəlməsinə hesablanmış yeni tələblər qoyulur. Bu tələblərə riayət etmiş buğda istehsalçılarına Ərzaq Ehtiyatları Agentliyində və dəyirmanlara tədarük etdiyi buğdanın çəkisinə görə əlavə subsidiyalar verilməkdədir. Bunun üçün ərəzaq buğda istehsalçıları Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə müqavilə bağlayaraq müasir texnologiyalarla təbii etmək əkinin aparılmasına dair öhdəlik götürməlidir. Burada ərəzaq buğdasının əkin sahələrində müasir innovativ suvarma sistemlərinin quraşdırılması əsas tələbdir. Çünki müasir texnologiyalara əsaslanmış suvarma sistemləri su resurslarından qənaətlə istifadə etməklə daha çox məhsul əldə olunmasına yol açacaq. Bu gün belə sistemlər təbii olmur və iri fermer təsərrüfatlarında ərəzaqlıq buğdanın orta məhsuldarlığı 60-70 sentnerə yüksəlib. Əgər müasir texnologiyalarla təbii etmək ərəzaqlıq buğda sahələrini genişləndirsək, ölkəmiz ərəzaqlıq buğda ilə özünü təminatməyə keçə bilər və global bazarlarda baş verən təsirlərdən daxili bazarımızı qoruyamus olarıq".

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

Ermənistan sosial-iqtisadi fəlakətə yuvarlanır

Məğlub ölkənin silahlı qüvvələrində isə qeyri-döyüş şəraitində yaşayan itkilərin sayı durmadan artır

Postmüharibə dövründə Ermənistan silahlı qüvvələrində yaranan xaosit vəziyyətin miqyası gündən-günə genişlənməkdədir.

Yaranmış durumun kifayət qədər ağır və təhlükəli olması Ermənistanın özündə də açıq etiraf edilir. Bu günlərdə müxalifətin təşkil etdiyi mitinqlərdə qeyd olunur ki, orduda da qeyri-döyüş şəraitində yaşayan itkilərin sayı sürətlə çoxalmağa qərarlıdır.

Bütün bunlar Ermənistan ordusunda nizamnamədən kənar hərəketlərin və digər qanunsuzluqların məntiqi nəticəsidir. Hesab edilir ki, Müdafiə Nazirliyinin başında duran şəxslər daha çox şəxsi mənfəətlərini güddüklərindən Ermənistan ordusunun məhvəlməsi prosesi olan üçün hansısa bir əhəmiyyət daşıyır.

Qeyd olunanlara real nümunə kimi son günlər ərzində qeyri-döyüş şəraitində yaşayan itkilər sadalansın. Bildirilir ki, İrəvan sakini Mger Minasyan qeyri-döyüş şəraitində dünyasını dəyişsə də, bunun səbəbləri haqqında Müdafiə Nazirliyi heç bir məlumat vermək istəmir. Bütün bunlar əsgər həyatına olan etinasız münasibətin təzahürü kimi qiymətləndirilir. Vurğulanır ki, hər hansı döyüş olmadan yaşanan əsgər itkilərinin çoxalması əsas məsuliyyəti zabit heyətinin üzünə düşür. Çünki belə itkilərin çoxu möhb zabit və çavuş heyətinin əsgərlərə işğonca verməsi sayəsində meydana gəlir.

Buna konkret misal kimi, Mehridə hərbi hissədə baş verən hadisə göstərilir. Olay nəticəsində 18 yaşlı əsgər Qağiq Avetisyanın sağ gözü kor olub. Əsgərin atası Henrix Avetisyan oğlunun gözüne hərbi hissənin yeməxanasında demir zəncirə zorbu vurulduğunu bil-

dirib: "Yeniçə postdan qayıdan əsgərin yeməxanaya növbətçiliyə göndəriblər. Gizir onu hansısa işə göndərib, oğlum yerinə yetirməyə tələməyib. Buna görə o da arxadan oğlunu zəncirə vurub gözüni partladib, əlilə çevirib". Əsgərin atası deyir ki, hadisədən bir neçə gün keçsə də, nə hərbi hissədən, nə də Müdafiə Nazirliyindən maraqlanmayıb: "Heç hərbi polisəndə də gəlməyib. Bilirsiniz, oğlum hərbi hissədə yarım saat görünməyirdi, hərbi polis ələmi alt-üst etmişdi. İndi biri də oğlumla maraqlanmır".

Bütün bunlar bir daha faktiki olaraq Ermənistan ordusundakı özbaşnalıqların, əsgərlərin fiziki işğonca moruz qalması, incidilməsinin dözülməz həddə çatdığı göstərir. Elə bunun nəticəsidir ki, bir qrup valideyn İrəvanda Müdafiə Nazirliyinin qarşısında piket keçirib, əsgərləri döyüb öldürənlərin həbs olunmasını tələb ediblər.

Yaranmış bu vəziyyət gənclərin hərbi xidmətdən yayınmalarına səbəb olur. Gənclər ordudan yayınmağın yeni yollarını tapıblar. Belə ki, indi Ermənistan gəncləri cinsi azlıqlara mənsub olmaları barədə hərbi komissarlıqlara arayış təqdim edərək hərbi xidmətdən yayınır, sonra isə ölkəni tərk edirlər. Bu onu göstərir ki, Ermənistan ordusu təkcə çavuşların sayının sürətlə azalmasına görə problem yaşayır. Bu ölkənin silahlı qüvvələrinin maddi-texniki təchizatında da əvvəlki kimi böyük çətinliklər mövcuddur. Eyni zamanda orduda nizam-intizam pozuntularının, fərariyyətin, ölüm hallarının, digər bu kimi mənfi tendensiyaların miqyası durmadan genişlənməkdə davam edir.

Bütün bunların fonunda ölkədə sosial-iqtisadi vəziyyət getdikcə daha da

dərinləşməkdədir. Ermənistan rəsmilərinin korrupsiyaya qarşınamaları, ölkə iqtisadiyyatında yaranmış böhran əhalinin əksəriyyətinin yoxsulluğun son həddinə yəşaması, işsizliyin tüğyan etməsi, ailəsinin dolandırmaq xatirinə ölkəni tərk edənlərin sayının artması, iş adamlarına açıq-aşkar təzyiqlər göstərilməsi və onlardan haqq tələb olunması vəziyyəti daha da kəskinləşdirir. İstər xarici, istərsə də yerli investorların Ermənistanı sarmayə yatırmaqdan boyun qaçırması investisiya qoyuluşunun durmadan azalmasına təsir etməkdədir. Digər tərəfdən, xarici investorlar iqtisadi inkişafı sual altında olan və məmulatların fiziki işğonca moruz qalması, incidilməsinin dözülməz həddə çatdığı göstərir. Elə bunun nəticəsidir ki, bir qrup valideyn İrəvanda Müdafiə Nazirliyinin qarşısında piket keçirib, əsgərləri döyüb öldürənlərin həbs olunmasını tələb ediblər.

Dövlət rəsmilərinin vədlərinə inanaraq onların toruna düşən erməni - mənşəli xarici iş adamları da Ermənistan qarşılıqlı korrupsiya hallarından, hərə-mərcəlikdən cana doyaracaq bu ölkəni tərk etməyi qərar alıblar. Xarici investorların Ermənistanı tərk etmələrinə narahat olan yerli erməni iş adamları da ölkələrində investisiya yatırmaqdan uzaqlaşmağa başlayıblar. Onlar yaxşı başa düşürlər ki, iqtisadiyyatı uçuruma yuvarlanmaqda olan Ermənistan investisiya yatırmaq monasızdır və bu, iş adamlarının gec-təz müflis olmalarına gətirib çıxara bilər.

Xarici və yerli sarmayədarların inamsızlığı nəticəsində investisiya qoyuluşunun kəskin azalması iqtisadiyyatı getdikcə tonozüllə ugramaqda olan Ermənistanı daha ağır vəziyyətə salaçaqdır.

Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

REGIONLAR

Aqrar Məşğulluğun Artırılması Layihəsi çərçivəsində panel görüş keçirilib

Aqrar Məşğulluğun Artırılması Layihəsi (AMAL) çərçivəsində panel görüşü keçirilib. Görüşdə müxtəlif dövlət qurumlarının rəhbər şəxsləri və nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən kənd təsərrüfatı nazirinin müavini Sarvan Cəfərov bildirdi ki, gənclərin aqrar sektordakı məşğulluq səviyyəsinin artırılması və regionlarda layihənin icrasının, o cümlədən aqrar sektordakı rəqabətqabiliyyətli mühitin yaradılması, məhsuldarlığın artırılması məqsədilə icra edilən AMAL-ın uğurlu icrası koordinasiya şəkildə səmərəli fəaliyyətin nəticəsidir. "Hesab edirəm ki, əlaqəli fəaliyyətin və sıx kommunikasiyanın davam etdirilməsi müvafiq istiqamətlərdə inkişafı daha da sürətləndirəcək. Həmçinin gənclərin aqrar sektordakı iştirak səviyyəsini artırmağa, fermerlərin yaradıcı və innovativ potensialının üzə çıxarılmasına və müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından səmərəli istifadəsinə töhfə verəcək".

BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının (FAO) Azərbaycandakı Tərəfdaşlıq və Əlaqələndirmə Ofisi rəhbərinin müavini Bariz Mehdiyev AMAL-ın icrası ilə əlaqədar müxtəlif dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq edildiyini, koordinasiya sahəsində bu layihənin müsbət nəticələrlə yekunlaşdığını qeyd etdi.

Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov AMAL-ın regionlarda yaşayan və kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan gənclərin bu sahədə biznes ideyalarının reallaşması və sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına dəstək verən mühüm layihə olduğunu bildirdi.

Bu layihənin gənclər arasında sahibkarlıq mühitinin stimullaşdırılması, yeni nəsil biznes təşəbbüsünün dəstəklənməsi və gənc fermerlərin öz arzularının gerçəkləşdirilməsi üçün aqrar sektordakı əlverişli bir imkan yaratdığı deyən Orxan Məmmədov vurğulayıb ki, birləşmiş aqrar sahədə yeni nəsil fermerlərin inkişaf etməsi və gələcəkdə yeni layihələr üçün stimullaşdırılacaq.

Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinin sədri Seymur Mövlayev tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırıb ki, layihə ölkədə aqrar sektordakı gənclərin iştirak səviyyəsinin artmasına, gənclərin təhsil və məşğulluq məsələlərinə diqqət artırılmasına önəmli töhfələr verir.

Dövlət Məşğulluq Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Mustafa Abbasbaylı müasir dövrdə ölkə bazarının transformasiyaya uğradığını, strukturunun dəyişdiyini, fermerlərin bu çağırışlara uyğunlaşmasının zəruri olduğunu vurğulayıb. Kənd təsərrüfatı sahəsinin əmək tutumlu sahə olduğunu deyən Mustafa Abbasbaylı aqrar sektordakı belə layihələrin davamlı icrasının zəruri olduğunu qeyd etdi.

Təmsil etdiyi qurumun AMAL-a dəstək verməkdə maraqlı olduğunu deyən Gənclər Fondunun icraçı direktoru Fərid Cəfərov bu layihənin regionlarda icrasının genişləndirilməsinə vacibliyinə diqqət çəkib. BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) ilə Azərbaycan hökuməti arasında Tərəfdaşlıq Proqramının (FATP) idarəetmə müəvəzzəti Namiq Məmmədov AMAL çərçivəsində görülən işlərə toxunub, layihənin nəticələri barədə təqdimatla çıxış etdi.

Görüş panel müzakirələrlə davam etdi.

Muxtar respublikada 6 ayda 113 müxtəlif təyinatlı obyekt tikilib və ya yenidən qurulub

Ümumi inkişafın təmin edilməsində vəsait qoyuluşları mühüm rol oynayır. 2022-ci ilin yanvar-iyun aylarında muxtar respublikada 113 müxtəlif təyinatlı obyekt tikilib, yenidən qurulub və ya əsaslı təmir olunub, 197 müxtəlif təyinatlı obyektin tikintisi, yenidən qurulması və ya əsaslı təmiri davam etdirilib.

AZƏRTAC-ın Naxçıvan bürosu xəbər verir ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, yaşayış məntəqələrinin abadlaşdırılması, səmərəli idarəetmənin və əhaliyə göstərilən xidmətlərin səviyyəsinin yüksəldilməsi tədbirlərinə uyğun olaraq 2022-ci ilin ilk yarım ilində 7 kənd mərkəzinin tikintisi, 1 kənd mərkəzinin yenidən qurulması davam etdirilib.

Muxtar respublikada 1 yaşayış binasının yenidən qurulması başa çatdırılıb, 3 yaşayış binasının tikintisi, 11 yaşayış binasının yenidən qurulması davam etdirilib. Bundan əlavə, "Gənclər Yaşayış Kompleksi"nin tikintisi davam etdirilib.

Əhalinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşması fərdi yaşayış evlərinin tikintisinə də müsbət təsir göstərib. 2022-ci ilin yanvar-iyun aylarında muxtar respublikada əhalinin şəxsi vəsaiti hesabına ümumilikdə 232 min 619 kvadratmetr yaşayış sahəsi istifadəyə verilib ki, bu da bir il öncəki göstəricidən çoxdur.

Babək, Kəngərli və Sədərək rayon mərkəzlərində, ətraf qəsəbə və kəndlərdə içməli su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin, Culfa rayonunun Yaycı, Kəngərli rayonunun Qarabağlar, Xok, Yurdçu və Qəbüllü, Sədərək rayonunun Dəmirçi kəndlərində içməli su şəbəkələrinin tikintisi davam edir.

Babək rayonunun Sirab kəndində və Uzunoba Su Anbarı yaxınlığında içməli su xətlərinin çəkilişi, Kəngərli rayonunun Qəbüllü kəndi ərazisində subartezian quyusunun tikintisi başa çatdırılıb.

Qeyri-neft sektorunun inkişafı nəticəsində ölkənin iqtisadi potensialı xeyli artıb. Bu sırada turizmin sıçrayışı isə təbii gözəllikləri ilə zəngin olan bölgələrin iqtisadi potensialını açmaqda yardımçı olub. Belə rayonlardan biri də Qusardır.

düşən hər kəsi yenidən həmin yerlərə qaytarır. Hər dəfə yeniliklə rastlaşan turist təbiət gözəllikləri ilə "qidalandıqca" seçimini dəyişir.

Kənd təsərrüfatı rayonu olan Qusarda turizmin inkişafı üçün nələrlə yoxdur - mədəniyyət ocaqları, qalalar, tarixi keçmişimizi min illər yaşadan adət-ənənələr. Bir ad-

Qazaxda taxıl biçini başa çatıb

Orta məhsuldarlıq buğda üzrə 38,5, arpa üzrə 32,1 sentnerdir

Dövlət tərəfindən taxılçılığın inkişafı ilə bağlı qarşıya qoyulan vəzifələr Qazaxda da uğurla yerinə yetirilib. İlk növbədə verilən hər cür dəstək sayəsində bu sahəyə maraq ildən-ildən artır.

Bu il də rayon taxılçıları yüksək göstərici ilə biçini optimal müddətdə başa çatdırıblar. Biçilmiş məhsul övvəlcədən görülən hazırlıq işləri nəticəsində heç bir itkiyə yol verilmədən vaxtında anbarlara yığılıb.

Rayon icra hakimiyyətindən aldığımız məlumata görə, cari ilin məhsulu üçün ra-

Yolda 11364,2 hektarda taxıl ekilib. Onun 4876,6 hektarı buğda, 6487,6 hektarı arpa sahəsindədir. Əkilmiş 6487,6 hektar arpa sahəsində 20802,4 ton məhsul götürülmüşdür. Hər hektarın orta məhsuldarlığı 32,1 sentner olmuşdur. 4876,6 hektar buğda sahəsində isə 18774,9 ton məhsul tədarük edilərək məhsuldarlığı 38,5 sentnerə çatdırılmışdır. Ümumilikdə isə taxıl zəmilərindən 39577,3 ton məhsul biçilmişdir.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

İstirahət üçün fəsil fərqi yoxdur

Yollarını tez-tez Qusara salanlar bunu daha yaxşı bilirlər

İsti aylarda rayonun kəndlərində, hotellərdə boş yer tapmaq çətindir. Belə günlərdə turistlərin çoxluğu nəzərə alınaraq park və ziyabanlarda xüsusi bələdçilər çalışırlar. Əgər qonaq gedəcəyi yeri dəqiqləşdirib, ona həmin ərazilərin xəritəsi təqdim edilir. O da yolluğu istirahət mərkəzlərini özü üçün "işarələyir", səfərinə oraldan başlayır.

Amma açıq etiraf edək ki, turistlərin ən çox üz tutduğu yer Şahdağdır. Eyniadlı turizm mərkəzində bu gün dünyanın bir çox ölkələrindən gələn turistlər dincəlib yayın və ya qışın ləzzətini çıxarırlar.

"Şahdağ" Turizm Mərkəzi rayonun məşğulluq probleminin həllində də əhəmiyyətli

rol oynayır. Şimal bölgəsinin gəncləri üçün iş yerləri açan mərkəzdə yəzlərlə qarşılıqlı yüksək maaşla təmin edilib. Çoxunun da turizm təhsili var.

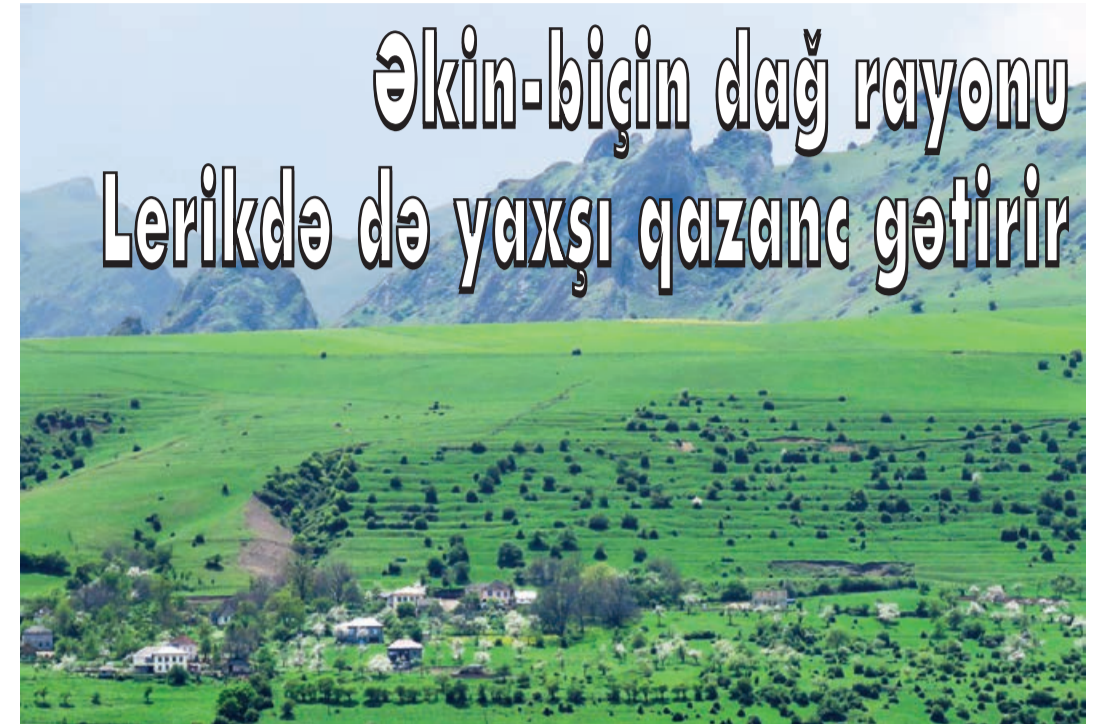
2012-ci ildən tam fəaliyyət göstərən "Şahdağ" Turizm Mərkəzini indiyə qədər yüz minlərlə qonaq ziyarət edib. Əsasən qış turizm mərkəzi sayılan "Şahdağ"da isti yay günlərində də istirahət edənlər yetərincə olur. Mərkəzdə 1156 çarpayılıq "Şahdağ" və "Zirvə" hotelləri, "Qaya" evləri və digər obyektlər turistlərin xidmətindədir. Burada həmçinin 20-dən artıq kafe-restoran fəaliyyət göstərir. Ümumiyyətlə, mərkəzdə bütün yaşlara uyğun öyləncə və istirahət yerləri var. Daxili

turlarda isə qonaqlar Qusarın tarixi və mədəniyyəti ilə yarıdan tanış olurlar. Xarici turistlər üçün isə daha geniş turlar təşkil edilir. Qədim buzlaqları, dərin dərələri, heyvətəməz dağ gölləri və heyvanlar aləmi xarici turistlərin məftunudur. İlboyu əlverişli iqlimi olan Şahdağın sərin yayı və səxatlı qışı da turistlərin cəlb edilməsində mühüm rol oynayır.

Yaşadığımız yay günləri bizi yavaş-yavaş növbəti fəslə daşıyır. Amma istirahət üçün fəsil fərqi yoxdur. Oduq ki, dincəlmək, təbiətin ləzzətindən dadmaq heç vaxt gec deyil.

Akif ƏLİYEV, "Azərbaycan"

Əkin-biçin dağ rayonu Lerikdə də yaxşı qazanc gətirir

Heyvan alınmışdır. Artıq 322 baş qaramalda süni mayalanma aparılmış, 311 baş sağlam buzov alınmışdır. Heyvanların cins tərkibini dəyişməklə yanaşı, onları stasionar bəsləmə şəraitinə keçirmək, intensiv yolla heyvandarlığın inkişaf etdirilməsinin üstünlükləri barədə fermerlər arasında maarifləndirici tədbirlər aparılır.

Lerikdə 17 mindən artıq arı ailəsi saxlanılır və ildə 120-150 ton bal istehsal olunur. Təbii bal məhsulunun qəbulu, arıçılıqda istifadə olunan avadanlıqların və dərman preparatlarının satışı məntəqələrinin yaradılması bu sahənin

inkışafını sürətləndirir. Məlum olduğu kimi, dövlət xidmətlərinin fermerlər üçün əlçatanlığı asanlaşdırmaq, subsidiyaların verilməsində şəffaflığı və çevikliyi təmin etmək üçün Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemi yaradılmışdır. Bu sistemlə vahid pəncərə prinsipinə uyğun olaraq fermerlərə 70-ə yaxın xidmət göstərilir. Lerik DAİM-də xidməti otaq təşkil olunmuşdur. Subsidiyalar bu sistem vasitəsilə verilir. Sistem həmçinin fermerlərə öz əkinlərini bazarın tələbinə uyğun planlaşdırmağa kömək edir, bazarda məhsullar üzrə

tələb-təklifin proqnozlaşdırılmasını asanlaşdırır. Bu günə qədər rayon üzrə 4 min 600-dən çox fermer sistemdə qeydiyyatdan keçmişdir.

Əkinçilik qazanclı peşədir. Çünki torpaq əkinçinin əməyini, zəhmətini heç vaxt itirmir. Lerik rayonunun kənd əməkçiləri də dövlət dəstəyindən istifadə edərək əzmlə işləyir, bol və yüksəkkeyfiyyətli məhsul əldə etmək üçün var qüvvələrini əsirgəmir, ərzaq təhlükəsizliyinin təminatına öz töhfələrini verməyə çalışırlar.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

Talış-Tapqaraqoyunlu-Qaşaltı yeni avtomobil yolunun tikintisi davam edir

Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2021-ci ilin oktyabr ayının 3-də Törtər rayonunda təməli qoyulan Talış-Tapqaraqoyunlu-Qaşaltı sanatoriyası (Naftalan şəhəri) yeni avtomobil yolunun tikintisi sürətlə davam etdirilir.

Yeni avtomobil yolu uzunluğu 22 kilometr olmaqla 4 yaşayış məntəqəsini birləşdirəcək. Aparılan tikinti işləri çərçivəsində artıq yolun ilk 9 km-lik hissəsində yararsız qurunt müxtəlif dərəcəliklərdə qazılaraq çıxarılıb, əks-dolğu işləri aparılmaqla yeni yol yatağı və yol əsası inşa edilib. Suların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə müxtəlif diametrlərə malik yeni südüürücü boruların, düzbucaqlı keçidlərin inşası işləri icra olunub. Daha sonra yola alt qat olmaqla yeni asfalt-beton örtüyü döşənib.

Hazırda yolun İncəçaydan sonra Qaşaltı Qaraqoyunlu kəndinə doğru, 9-22-ci km-lik hissəsində sadalanan işlərin

icrası davam edir. Bu çərçivədə yeni yol yatağı inşa edilib.

Yeni avtomobil yolunun inşası layihəsi çərçivəsində İncəçay üzərində 84 metr uzunluğa malik avtomobil körpüsünün tikintisi də aparılır. Eni 14,5 metr olacaq körpü 3 aşırımlı olmaqla inşa edilir. Hazırda körpünün aşırımı tirlərinin quraşdırılmasına hazırlıq işləri görülür.

Yeni avtomobil yolunun inşasının 2022-ci ilin sonuna qədər yekunlaşdırılması planlaşdırılır.

Törtər rayonunun Talış, Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu və Qaşaltı Qaraqoyunlu kəndlərini keçməklə Naftalan şəhərinə doğru uzanan yeni yolun inşası ilboyu yerləşən yaşayış məntəqələrinin sakinlərinin rahat gediş-gəlişi ilə bərabər bölgənin sosial-iqtisadi inkişafına töhfə verəcək. Həmçinin Törtər şəhəri ilə yanaşı, alternativ olaraq Naftalan şəhərindən də bu istiqamətdə rahat və təhlükəsiz hərəkəti təmin edəcək.

Növbəti mövsüm üçün proqnozlaşdırılan taxıl əkin sahələrinin 50,6 faizində yay şumu aparılıb

Bölgələrdə taxıl biçini başa çatmış sahələrdə yay şumunun aparılması davam edir.

İyunun 26-dək ölkə üzrə 456556 hektar sahədə yay şumu aparılıb. Yay şumu aparılan sahələrin növbəti il üçün proqnozlaşdırılan taxıl əkin sahələrinin 50,6 faizini təşkil edir.

Biçilmiş sahələrdə ən çox yay şumu Sabirabad (87,1%), Haçıqabul (84,9%), Neftçala (84,4%), Bərdə (84,4%), Yevlax (83,2%) və Ucar (81,5%) rayonlarında aparılıb.

Bəşəri bələdan özünüzü qoruyun

Bunun üçün müəyyən edilmiş qaydalara əməl edin

COVID-19 virusu hələ də bəşəriyyəti ciddi şəkildə təhdid edən problem olaraq qalır. Pandemiya ilə global səviyyədə mübarizəyə rəğmən, infeksiyanın qarşısını tamamilə almaq mümkün olmayıb. İtaliya Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə, iyulun 26-da ölkədə 253 nəfər koronavirusun qurbanı olub.

Bu, 2022-ci il fevralın 22-dən bəri qeydə alınan ən yüksək göstəricidir. İtaliyada COVID-19 qurbanlarının sayı isə ümumilikdə 171 min 232-yə yüksəlib. Hazırda ölkədə 1 milyon 400 min aktiv koronavirus xəstəsi var ki, onlardan 426-si reanimasiya şöbəsində müalicə alır.

Dünya koronavirusla mübarizə aparır

Son günlər Yaponiyada da vəziyyət ürkəcaq deyil. Ölkədə koronavirus pandemiyasının yeni dalğası başlayıb. Gün ərzində yoluxanların sayı 200 minə çatır. Yaponiyanın 47 prefekturasından 14-də yoluxmalar rekord səviyyəyə çatıb. Nəticədə xəstəxanalarda böyük növbələr yaranıb. Amma ağır yoluxma halları və ölüm sayı üzrə göstəricilər aşağı səviyyədədir. Məsələn, bağlı açıqlama verən Yaponiyanın Baş naziri Fumio Kişidaya bildirib ki, Yaponiya hökuməti koronavirus pandemiyası ilə mübarizədə önmüzdəki aylarda insanların fəaliyyətini məhdudlaşdırılmasını deyil, səhiyyə ehtiyatlarının gücləndirilməsi yolunu tutmağı düzgün hesab edir. Onlar yoluxmaların qarşısını alacaq tədbirləri həyata keçirməklə, insanların sosial və iqtisadi fəallığını qorumağa çalışacaqlar. Hətta bunlarla əlaqədar koronavirusa qarşı dördüncü peyvəndin qəbulunun genişləndirilməsi barədə qərar da qəbul edilib.

Avstriyada isə koronavirusa yoluxanların məcburi karan-

tində qalması avqustun 1-dən ləğv ediləcək. Hətta qərara əsasən, sözügedən tarixdən sonra virusa yoluxanların özlərini xəstə hiss etmədiyi halda evi tərk edə biləcəklər. Onlar ictimai nəqliyyatdan istifadə məhdudiyatlarına riayət etməli olacaqlar. Bir də ictimai məkanlarda digər insanlarla sosial məsafə saxlamalı olacaqlar, qapalı yerlərdə maskadan istifadə edəcəklər. Həmçinin koronavirusa yoluxmuş şəxslərin xəstəxanalar, tədris müəssisələri, uşaq bağçaları, ahıllar evləri kimi məkanlara girişinə icazə verilməyəcək.

Təhsil müəssisələrinin bağlanması gözlənilir

Azərbaycanda da son günlər COVID-19-a yoluxanların sayı artıb, virusdan ölüm halları qeydə alınıb. Əgər bir müddət əvvəl virusa yoluxma sayı həttə birqəmi idisə, hazırda bu say artaraq üçqəmi həddə qalxıb. Buna görə də əlaqədar qurumlar, müəssisələr ölkə vətəndaşlarını diqqətli olmağa, virusa qarşı mübarizə tədbirlərinə riayət etməyə çağırırlar. Hətta risk qrupundan olan şəxslərin qapalı məkanlarda tibbi maska taxması da tövsiyə olunur.

Müəssisələr koronavirusun payız-qış aylarında daha da fəallaşacağı ilə bağlı xəbərdarlıq edirlər. Təbii ki, bu hal təhsil ictimaiyyətinin də ciddi narahatlığına səbəb olub. Dünyə keçirilən brifinqdə təhsil naziri Emin Əmrullayev koronavirusa yoluxmaların artması

fonunda məktəblərin sentyabrda açılmayacağı ilə bağlı yayılan məlumatlara aydınlıq gətirib. Nazir deyib ki, artıq iki il ərzində kifayət qədər təcrübə toplanmışdır. Ötən il təhsil ümumilikdə dayandırmaq: "Düşünürəm ki, yoluxmalar artarsa, yenə həmin təcrübə təbiiq oluna bilər. Payız aylarında yoluxma arta bilər. Bu, ayrı-ayrı məktəblərdə siniflərin müvəqqəti bağlanması səbəb ola bilər. Lakin təhsilin tamamilə bağlanması nəzərdə tutulmur".

Keçi südü virusun hüceyrəyə daxil olmasına mane olur

Türkiyənin Marmara Universitetinin professorları keçi südündə COVID-19-a qarşı təsirli protein tapıblar. Onların keçi südünün virusa təsiri mövsümdə aparıldıqı araşdırma barədə məqalə "European Journal of Pharmacology"da dərc olunub. Professorlar keçi südünün tərkibindəki zülalların koronavirusa təsir etdiyini görüblər. Onlar müsbətdə ediblər ki, bu zülallar virusun insan orqanizminə təsir gücünü zəiflədir. Məlum olub ki, keçi südünün tərkibindəki zülal reseptorları bloklayır və virusun hüceyrəyə daxil olmasını qarşısını alır. Keçi südünün qəbulu orqanizmdə immunitet səviyyəsini artırır və risk qrupuna daxil olan şəxslərin ondan istifadə etməsi tövsiyə edilir.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ! "AZƏRBAYCAN"

qəzetinə 2022-ci il üçün
abunə yazılışı kampaniyası davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

Lillik	124,80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat
6 aylıq	62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat
3 aylıq	31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (012) 539-59-33 nömrəli telefona zəng vura bilərsiniz.

ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti balansında olan bəstəkar F.Əmirov gəmisini üçün SKL 6VDS48/42AL-2 baş mühərrikinin VTR401-2P yığıma turbokompressorun satın alınması məqsədilə müsabiqə elan edir

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumatı əldə edə bilərlər. Mürciət üçün son müddət 08 avqust 2022-ci il saat 17:00-dəkdir. Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surət) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir). Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Ünvan: Bakı şəhəri, Mikayıl Useyinov küç., 2.
Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili:1071.

Tender komissiyası

Avropa İttifaqı ölkələri kompromis sazişi təsdiqlədilər

Təşkilata üzv dövlətlər qazdan asılılığı 15 faiz azaltmaq barədə razılığa gəliblər

Dünyə Avropa İttifaqı ölkələrinin energetika nazirləri qazdan istifadənin könlü azaldılmasına dair kompromis sazişi təsdiqləyiblər. Söhbət bu ilin avqustundan gələn il mart ayına qədər qazdan asılılığın 15 faiz azaldılmasından gedir, baxmayaraq ki, bəzi ölkələr üçün razılaşma nəticədə daha az kəskin azalma nəzərdə tutur.

rımız göstərir ki, bütün üstünlüklərdən tam istifadə edilsə belə, biz normal qışdan təhlükəsiz şəkildə çıxmağa imkan verəcək istehlakın azalmasına nail ola biləcəyik".

Bununla bağlı təşkilatın bəyanatında deyilir: "Al-nin enerji təchizatının təhlükəsizliyini yaxşılaşdırmaq üçün üzv ölkələr qışda təbii qaza olan tələbatı könlü olaraq 15 faiz azaltmaq barədə siyasi razılaşma əldə ediblər. Qaza tələbatın azaldılmasının məqsədi Rusiyadan qaz neqlində mümkün fasilələrdir".

Təchizatla bağlı fəvqəladə vəziyyət elan olunarsa, ixtisaslar məcburi ola bilər, lakin bir sıra ölkələr Al-nin hər bir ölkənin qaz istehlakını məcburi 15 faiz azaltmaq təklifinə qarşı çıxdıqdan sonra energetika nazirləri müəyyən ölkələr və sahələr üçün istisnalar etməyə razılaşıblar.

Al izah edib ki, ölkələrin qaz kəmərlərinə qoşulmayanları alternativ variantlar tapa bilməyəcəkləri üçün qaz alışındə hər hansı məcburi azaldmadan azad olacaqlar.

Bu arada Avropa Komissiyasının energetika üzrə komissarı Kadri Simson görüşdən sonra keçirilən mətbuat konfransında bildirib ki, hətta bir sıra ölkələrə bütün güzəştlər nəzərə alınmaqla, əldə edilən razılaşmalar adı Avropa qışına dözmək üçün kifayət edəcək: "Bizim ilkin hesablamala-

Qaz istehlakının azaldılması

Müqavilənin imzalanması ərəfəsində bəzi ölkələrin müzakirəçiləri nəzərdə tutulan 15 faizlik məcburi azaldmadan qaçmaq üçün istisnalara məcbur etməyə və ya müqavilədə boşluqlar yaratmağa çalışıblar.

"Sky News" telekanalının məlumatına görə, bu, nəticədə əldə olunan razılaşmanın 45 milyard kubmetr qaza qənaət kimi böyan edilmiş hədəfə çatmaq üçün o qədər də effektiv olmaya biləcəyi ilə bağlı narahatlıq yaradır.

Hesablamalara görə, Rusiya Avropaya qaz tədarükünü dayandıracağı təqdirdə, bu həcm Avropanın, sinoptiklərin proqnozlaşdırdığı adi soyuq qışdan rahat şəkildə çıxma bilməsi üçün lazımdır.

Yenə təmir...

Bu günlərdə Rusiya KİV-i bildirib ki, "Qazprom" Portovaya kompressor stansi-

yasında (bu, Rusiyadan Avropaya gedən "Şimal axını" əsas qaz kəmərinin bir hissəsidir) daha bir Siemens turbinini təmirə saxlamaq niyyətindədir.

"İnterfaks" agentliyinin xəbərinə görə, bunun nəticəsində, Portovayanın gündəlik hasilatı indiki ilə müqayisədə, demək olar ki, iki dəfə azalacaq (67 milyon kubmetrdən 33 milyon kubmetrə qədər).

"Qazprom"un bildirdiyinə əsasən, nəticədə "Şimal axını" ilə qaz nəqli çərsən-bə gündündən etibarən onun gücünün beşdə birinə qədər azalacaq. Bu xəbərlər fonunda, Avropada qazın spot qiyməti min kubmetr üçün 2000 dolları keçib.

Almaniya hökuməti hesab edir ki, hazırda qaz tədarükünü azaltmağa texniki ehtiyac yoxdur.

Rusiya hakimiyyəti təchizat problemlərini Moskvaya qarşı təbiiq edilən sanksiyalarla əlaqələndirir. Rusiya Federasiyası Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov "Şimal axını" üçün turbinlərin təmirə saxlanması ilə bağlı vəziyyəti belə izah edib: "Həqiqətən də turbinlərlə bağlı problemlər var. Kanadada əsaslı təmirdən sonra turbin hələ gəlib çatmayıb və quraşdırılmayıb, yoldadır. Ümid edək ki, bu, gec yox, tez baş verəcək. Amma başqa turbinlə bağlı müəyyən problemlər var. "Qazprom" bu vəziyyətin üzərində işləyir. Ölkəmizə qarşı təbiiq edilən məhdudiyatlar və sanksiyalar situasiyanı kritik dərəcədə mürəkkəbləşdirir".

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

Azərbaycandan Gürcüstan istiqamətində dövlət sərhədini pozmağa cəhd edən iki nəfər saxlanılıb

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən dövlət sərhədinin mühafizəsinin təmin olunması tədbirləri uğurla davam etdirilir.

Baş Prokurorluğun və Dövlət Sərhəd Xidmətinin AZƏRTAC-a daxil olan birgə məlumatına görə, iyulun 26-da saat 20:40-da Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Qazax" əlahiddə sərhəd diviziyasının Qazax rayonunun 2-ci Şıxlı kəndi yaxınlığında yerləşən sərhəd zastavasının xidməti sahəsində, Azərbaycan Respublikasından Gürcüstan istiqamətində dövlət sərhədini pozmağa cəhd edən iki nəfər naməlum şəxs sor-

həd naryadı tərəfindən sərhəd pozucusu qismində saxlanılıb.

Saxlanılan şəxslərin Şəki rayon sakinləri 1987-ci il təvəllüdü Kamal Ramiz oğlu Nəsimov və 1991-ci il təvəllüdü Elnur Möhbəbbət oğlu Əliyev olmaları, əraziyə K.Nəsimova məxsus "Priora" markalı 99 KG 752 dövlət nömrə nişanlı avtomobillə gəlmələri müəyyən edilmişdir. Avtomobilə baxış zamanı salonun içərisindən çəkisi 7 qram narkotik vasitə marixuanaya bənzər maddə, iki ədəd tapança, bir ədəd 16 millimetr çaplı ov tüfəngi, beş ədəd patron, bir ədəd cib bıçağı, bir ədəd xəncər, 3300 Azərbaycan manatı və 200 ABŞ dolları aşkarlanaraq götürülmüşdür.

Hazırda Baş Prokurorluq və Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Möhbəliyev və AHİK-in kollektivi Milli Məclisin deputatı Cavanşir Feyziyevə qardaşı

BƏŞİR FEYZİYEVİN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov Milli Məclisin deputatı Cavanşir Feyziyevə qardaşı

BƏŞİR FEYZİYEVİN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Rauf Abdullayev Milli Məclisin deputatı Cavanşir Feyziyevə qardaşı

BƏŞİR FEYZİYEVİN

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, 11 mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30,
539-72-39,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavini - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,

Beynəlxalq həyat, idman
və informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60
İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Fotoillüstrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Mühasibatlıq - 539-59-33

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməsi, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-də çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda sözləşmələrlə bərabər, dərc üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əyləmələrə cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 5210
Sifariş 2043
Qiyməti 40 qəpik